

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о.завідувача кафедри,
к.е.н., доц.
_____ Ольга ГУБАРИК
«_____» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ АСПЕКТІВ
УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувачка

Дарія Чернецька

Науковий керівник,
д. е.н., професор

Галина ПАВЛОВА

Дніпро 2023

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Ступінь вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____
« _____ » _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ

на підготовку кваліфікаційної роботи

Чернецька Дарія Михайлівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення обліково-аналітичних аспектів управління основних засобів підприємства

Науковий керівник: Павлова Галина Євгенівна д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «09» жовтня 2023 року №3050

2. Термін подання здобувачем роботи:

3. Вихідні дані до роботи: Закон України про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку № 7, № 9, 26, статистичні дані, Податковий кодекс України, облікові дані та звітність АВ ТОВ «Агроцентр- К» м. Дніпро, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) вступ, теоретико-нормативні основи обліку та аналізу основних засобів підприємства, формування облікової інформації для потреб управління основними засобами підприємства, аналітичне дослідження основних засобів підприємства, висновки та пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) ідентифікація категорії «основні засоби» у наукових дослідженнях, ідентифікація поняття «основні засоби» відповідно до нормативно-правових документів, ідентифікація облікової категорії «основні засоби» шляхом визначення відмінностей від інших активів, національні положення бухгалтерського обліку, що регламентують питання обліку основних засобів, вартісні оцінки об'єктів основних засобів у відповідності до норм НПБО 7 «Основні засоби», формування первісної вартості об'єкта основних засобів, комплексний аналіз основних засобів, основні елементи аналітичного дослідження основних засобів, відображення в обліку АВ ТОВ «Агроцентр- К» придбання та введення в експлуатацію об'єкта основних засобів, відображення в обліку реалізації основних засобів і необоротних активів, утримуваних для продажу, динаміка та структура основних засобів АВ ТОВ «Агроцентр- К» за первісною вартістю, динаміка та структура основних засобів АВ ТОВ «Агроцентр- К» за залишковою вартістю, оцінка забезпеченості АВ ТОВ «Агроцентр- К» основними засобами, показники ефективності використання основних засобів АВ ТОВ «Агроцентр- К» у 2021-2022 роках, Дослідження динаміки фондівдачі АВ ТОВ «Агроцентр- К» під впливом окремих факторів у 2022 році в порівнянні з 2021 роком.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретико-нормативні основи обліку та аналізу основних засобів підприємства	вересень 2023 р.	
2	Формування облікової інформації для потреб управління основними засобами підприємства	жовтень 2023 р.	
3	Аналітичне дослідження основних засобів підприємства	листопад 2023 р.	
4	Висновки та пропозиції, вступ	грудень 2023 р.	
5	Список використаних джерел, вступ, оформлення роботи	грудень 2023 р.	

Здобувачка

(підпис)

Чернецька Д.М.
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

(підпис)

ПавловаГ.Є.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

СКОРОЧЕННЯ	4
РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Проблематика ідентифікації економічної категорії «ОЗ».....	11
1.2. Нормативне та правове регулювання обліку основних засобів на підприємстві	21
1.3. Організаційні та методичні аспекти аналізу основних засобів...	25
Висновки до 1 розділу	29
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗБОРУ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ПІДПРИЄМСТВА	31
2.1. Фінансово -економічна характеристика АВ ТОВ «Агроцентр- К» м. Дніпро	31
2.2. Облік основних засобів підприємства: наявності, руху та використання	34
2.3. Проблемні питання обліку основних засобів та їх вдосконалення на підприємстві....	40
Висновки до 2 розділу	44
РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА	46
3.1. Аналіз основних засобів підприємства	46
3.2. Аналітичне дослідження основних засобів та їх вплив на діяльність підприємства в цілому	49
3.3. Напрями збільшення ефективного використання основних засобів на підприємстві	54

Висновки до 3 розділу	57
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	68

СКОРОЧЕННЯ

ОЗ

ПД-ВО

ОЗ

під-во

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 77 сторінок, 5 рисунків, 11 таблиць, 8 додатків, 56 джерел.

Метою дослідження є оцінка ефективності впроваджених вдосконалень обліку аналітичних аспектів управління основними засобами на підприємстві ТОВ «Агроцентр- К».

Предмет дослідження - є сукупність теоретико-методологічних і практичних положень щодо удосконалення обліково-аналітичних аспектів управління основних засобів підприємства.

Об'єктом дослідження є процес формування обліково-аналітичних аспектів управління основних засобів підприємства задля удосконалення процесу обліку і аналізу.

Наукова новизна результатів полягає в теоретико-методологічній основі одержаних результатів та розв'язанні комплексу питань щодо підвищення ефективності обліку та аналізу основних засобів організацій з метою підвищення ефективності діяльності підприємства та підвищення його конкурентоспроможності.

АНОТАЦІЯ

Основні засоби, ідентифікація, облік, аналіз, амортизація, первісна вартість, знос, ремонт, поточні витрати, капітальні витрати, реалізація основних засобів, ефективність, фондівіддача, рентабельність.

SUMMARY

Fixed assets, identification, accounting, analysis, amortization, initial value, depreciation of fixed assets, current expenses, capital expenditures, sale of fixed assets, efficiency, return of fixed assets, profitability.

ВСТУП

Актуальність теми. Оптимізація обліку основних засобів сприяє зниженню витрат, покращує планування сервісу та ремонтування, а також допомагає уникнути збитків через втрату вартості активів. Постійне вдосконалення цих аспектів відбивається на фінансових показниках та робочому процесі підприємства. Додаткові переваги вдосконалення облікового аналітичних практик в менеджменті основними засобами включає підвищення точності бюджетування вдосконалення стратегій придбання та виведення з експлуатації активів, а також сприяння приймання управлінських рішень на основі надійної фінансової інформації.

Важливою складовою управління будь-якої організації є забезпечення їх максимального використання, своєчасного технічного обслуговування та управління їх життєвим циклом. Також ключовим є аналіз ефективності витрат на утримання та модернізацію активів, щоб забезпечити оптимальний баланс між витратами та отриманою вартістю на навколишнє середовище. Націлене використання сучасних технологій таких як, інтернет та аналітика даних може значно покращити моніторинг та управління основними засобами. Ґрунтовно гармонізація цих елементів сприяє сталому розвитку та конкурентоспроможності підприємства.

Дачимо, що облік аналітичних аспектів та менеджменту основних засобів є актуальними та важливими в управлінні сучасним під-вом.

Теоретичним та практичним аспектам організації методики аналізу та обліку основних засобів зроблені дослідження багатьма вченими економістами такі як В. Бабич, О. Бандурка, Ф. Бутинець, В. Головачко, Л. Городянська, Я. Крупка, М. Кужельний, І. Лазаришина, Т. Плахтій, Н. Самбурська, Н. Ткаченко, П. Хомин, А. Череп, М. Чумаченко інших. У той же час вітчизняні нормативні документи щодо організації обліку основних засобів, які мають суперечності у вітчизняних нормативах іможуть виникати через зміни в законодавстві або різні тлумачення правил. Рекомендується

використовувати офіційні джерела та звертатися до органів бухгалтерського обліку з класифікації норм питання фахівцями та участі у виробничих обговореннях можуть надходити до підвищення розуміння та вирішення протиріччя у використанні нормативного обліку основних засобів.

Додатково важливо враховувати оновлення та доповнення до нормативних документів, щоб уникнути непорозумінь та використовувати активну інформацію. Активна участь у професійних курсах та семінарах також може допомогти засвоїти останні зміни правилам обліку основних засобів і уникнути протиріч застосування.

Мета та завдання дослідження. Досліджовальною метою є оцінка ефективності впроваджених вдосконалень обліку аналітичних аспектів управління основними засобами в середині суб'єкта господарювання ТОВ «Агроцентр- К». Завдання включають в себе аналіз поточного стану системи обліку певних слабких місць та ідентифікацію можливостей для оптимізації.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені і вирішувалися такі завдання:

- розглянути проблематику ідентифікація економічної категорії «ОЗ»;
- систематизувати нормативні та правові основи обліку та аналізу основних засобів суб'єкта господарювання;
- аналізувати організаційні та методичні аспекти дослідженню основних засобів;
- зробити дослідження системи обліку наявних рухів і використання основних засобів;
- дослідити проблемні питання обліку основних засобів і розробити пропозиції щодо їх вдосконалення на підприємстві;
- проаналізувати стан руху ефективності використання основних засобів і вплив факту пов'язаний із основними засобами на результативність роботи підприємства у цілому;

– розробити підходи підвищення ефективного використання основних засобів.

Предмет дослідження - є сукупність практичних і теоретико-методологічних положень щодо удосконалення обліково-аналітичних аспектів управління основних засобів підприємства.

Об'єктом дослідження є процес формування обліково-аналітичних аспектів управління основних засобів підприємства задля удосконалення процесу обліку і аналізу.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використовували наукові методи, які застосовуються при дослідженні соціально-економічних явищ і процесів, а саме: методи наукового узагальнення (при дослідженні проблем виявлення економічної категорії «основні активи»), діалектичний метод (при вивченні теоретико-нормативних основ обліку та аналізу основних засобів суб'єкта господарювання), методів індукції та дедукції, класифікації, порівняння, наукового абстрагування, системного та комплексного аналізу та синтезу (при вивченні системи обліку наявності, рух і застосування наявних у суб'єкта господарювання основних фондів), різні методи системного та комплексного аналізу (при аналізі руху, стану та ефективності використання основних фондів), різні методи критичного аналізу та агрегування (щоб висвітлити різницю між способом обліку витрат для ремонту основних фондів). активи та порядок їх відображення як реалізації таких активів), різні методи синтезу та моделювання (при визначенні найбільш ефективного способу застосування основних засобів і надані пропозицій щодо збільшення ефективної діяльності суб'єкта господарювання).

Наукова новизна результатів полягає в теоретико-методологічній основі одержаних результатів та розв'язанні комплексу питань для підвищення ефективності аналізу та обліку основних засобів організацій із метою масштабування ефективності діяльності суб'єкта господарювання та підвищення його конкурентоспроможності.

У процесі дослідження були отримані наступні наукові висновки, які вважаються науково-новаторськими:

- запропоновані рішення частини проблеми, пов'язаної з розмежуванням витрат на ремонт основних засобів на поточні і капітальні, потім ці пропозиції були впроваджені в бухгалтерську професію підприємств через внутрішній документ з ремонту і покращення основних засобів. Цей документ був створений технічними фахівцями, які враховували особливості різноманітних видів основних засобів.

– надано пропозиції для збільшення ефективного використання основних засобів, а також обґрунтовані рекомендації задля ефективної роботи ТОВ «Агроцентр-К» м. Дніпро шляхом оновлення обладнання, яке застосовується у виробництві було доповнено новою акцією. Перепони, пов'язані з визнанням «основних» активів, долаються шляхом визначення особливих характеристик цього класу активів порівняно з другими активами.

Практичне застосування запропонованих автором пропозицій дозволяє підвищити якість процесів обліку та аналізу основних засобів, і також підвищить ефективність застосування основних засобів, результативність діяльності суб'єкта господарювання та збільшити конкурентоспроможності. Результати дослідження покликані підвищити якість процесів обліку та аналізу основних засобів, що в кінцевому результаті призведе до збільшення ефективності діяльності суб'єкта господарювання та зміцнення конкурентних переваг.

Апробація результатів роботи. Основні результати дослідження обговорювалися на наукових семінарах кафедри «Бухгалтерського обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою» з економічних та соціальних питань, а також у матеріалах науково-практичної конференції молодих вчених і здобувачів вищої освіти 29-31 березня 2023 року «Молодь, наука, бізнес: традиційні й нові аспекти досліджень».

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 56 найменувань, містить 11 таблиць, 5 рисунків. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 77 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА НОРМАТИВНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Проблематика ідентифікації економічної категорії «ОЗ»

Виокремлення у складі матеріальних ресурсів суб'єкта господарювання основних засобів є важливим елементом розуміння організації діяльності суб'єкта господарювання як суб'єкта підприємницької діяльності. Ідентифікація економічної сутності категорії «ОЗ» у відмінності від цих матеріальних ресурсів як виробничі запаси (матеріали, сировина, паливо, запасні частини тощо), готова продукція і товари є принциповим для подальшої організації планування, обліку та аналізу витрат, пов'язаних зі експлуатацією основних засобів суб'єкта господарювання.

Розподіл матеріальних ресурсів, необхідних для процесу праці та створення нової вартості та відповідно для підприємницької господарської діяльності підприємств, на предмети праці або оборотні засоби і на засоби праці або ОЗ є логічним наслідком аналізу процесу праці або господарської діяльності. Так, частина матеріальних ресурсів споживається відразу – їх багаторазове споживання неможливе, адже такі ресурси або перетворюються у продукт, або сприяють його появі. Саме такі ресурси і є предметами праці або оборотними засобами. Інша частина матеріальних ресурсів використовується багаторазово, достатньо тривалий період часу, такі ресурси не споживаються відразу, а поступово втрачають свої споживчі властивості. Ця частина матеріальних ресурсів визнається засобами праці або основними засобами. Постачання наявності матеріальних ресурсів для діяльності підприємства потребує фінансування, тобто капіталу, що й обґрунтовує таким чином виокремлення основного капіталу, тобто капіталу, що спрямовується у фінансування основних засобів, і оборотного капіталу, тобто

капіталу, що спрямовується на формування оборотного капіталу.

Дослідження сутності економічних категорій «ОЗ» і «основний капітал» є визначальною складовою динаміки світової економічної думки. Одним з перших науковців, що досліджували розмежування капіталу на основний і оборотний, варто визнати класика англійської політичної економії А. Бланка. Так, у своїй відомій науковій праці «Дослідження про природу та причини багатства народів» науковець зазначає, що «якщо капітал формує дохід або прибуток без переходу від одного власника до іншого або без подальшого обороту – це основний капітал. Основний капітал – це машини, знаряддя праці, прибуткові будівлі (все що відрізняється від житлових будинків), розчистка, осушка, огороження, внесення добрив, набуття та отримання здібностей усіх мешканців або членів суспільства» [3, с. 312].

Більш чітким щодо ідентифікації категорій «основний капітал» був послідовник Мочерний С.В., який звертав увагу саме на багаторазове використання відповідних знарядь виробництва. Основний капітал він характеризував наступним чином: « ... значна частина капіталу, втілена в знаряддях виробництва, що відрізняються більш-менш тривалим існуванням у виробництві, не виключається з нього, а залишається в ньому, причому функція цієї частини капіталу не вичерпується одноразовим ужитком. До такого капіталу відносяться будинки, машини і усі або значна частина предметів, іменованих приладами або інструментами. Довговічність деяких із них дуже значна, і їхнє існування як знарядь виробництва подовжується багаторазовим повторенням виробничих операцій. Капітал, що існує в будь-яких із таких довговічних форм і дохід від якого надходить протягом відповідно тривалого періоду, називається основним капіталом» [46, с. 195].

Чіткий розподіл між основним і оборотним капіталом наявний і у працях німецького економіста Кравченко А.А., який логічно пов'язував розмежування капіталу на основний і оборотний із виокремленням таких простих елементів праці як предмети і засоби праці. Засоби праці К. Маркс характеризував як «річ або комплекс речей, які людина розміщує між собою і

предметом праці, і які служать для нього в якості провідника його впливу на цей предмет» [23, с. 190]. Далі науковець зазначає, що «відмінності між засобами праці та предметами праці, що є наслідком природи процесу праці, проявляються у новій формі – у формі відмінностей основного і оборотного капіталу» [24, с. 181], а «одна із складових частин вартості виробничого капіталу набуває певної форми основного капіталу лише тому, що засіб виробництва, у якому вона існує, не зношується повністю за той проміжок часу, протягом якого продукт буде виготовлений і вийде з процесу виробництва як товар» [24, с. 188].

У вітчизняній економічній науці поряд із категоріями «основний капітал» і «ОЗ» активно використовується термін «основні фонди». Так, за визначенням «основні фонди – це сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово беруть участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами» [3, с. 227].

А.Ф.Гуменюк характеризує основні фонди як «засоби праці, що беруть участь у виробництві тривалий час (більше 365 днів), не змінюють своєї речовинної форми і переносять свою вартість на щойно виготовлений продукт частинами, по мірі їх зносу (шляхом амортизаційних відрахувань)» [15, с. 139].

Житна І.П., Тацій І.В., Житній П.Є. зазначають, що «основні фонди – це частина засобів виробництва, які діють у процесі виробництва протягом тривалого періоду, зберігають при цьому впродовж усього періоду натурально-речовинну форму і переносять свою вартість на продукцію частинами у міру зносу у вигляді амортизаційних відрахувань» [18, с. 169].

Проаналізувавши наведені визначення економічної категорії «основні фонди», слід зазначити, що вони практично не відрізняються від наявних визначень економічної категорії «ОЗ», що представлені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Ідентифікація категорії «основні засоби» у наукових дослідженнях

Визначення	Автор та джерело
Основні засоби – це активи з терміном корисного використання більше одного року, які використовуються на підприємствах у декількох операційних циклах з метою отримання економічної вигоди, не втрачаючи при цьому матеріально-речової форми, та переносять свою вартість на знов створену продукцію частинами у вигляді нарахованих амортизаційних відрахувань	Н.Н. Агошкова [1, с. 216]
Основні засоби – це сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово приймають участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами	О. Бондар [4, с. 24]
Основні засоби – це засоби праці, які використовуються (експлуатуються) впродовж тривалого часу, при цьому зберігаючи свою первісну фізичну форму, і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами, протягом декількох виробничих циклів унаслідок фізичного та морального зносу	А.А.Вовк [8, с. 34]
Основні засоби – це засоби праці, що беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється	А.В. Калина А.В. Конєва В.Я. Ященко [22, с. 289]
Основні засоби – це сукупність матеріальних активів, які тривалий час у незмінній натурально-речовій формі використовуються у виробничому процесі	Я.Д. Крупка, Задорожній З.В. [24, с. 451]
Основні засоби – це частина постійного виробничого капіталу, яка виступає у формі засобів праці та поступово, протягом багатьох виробничих циклів, переносить свою вартість на виготовлений продукт	С.В. Мочерний [46, с. 150]
Основні засоби – це матеріальні активи багаторазового використання, які в процесі експлуатації не змінюють своєї натурально-речової форми, втрачають споживчі властивості поступово, а термін їх експлуатації перевищує один рік	Горгрен С.Т. [13, с. 130]
Основні засоби – це засоби праці виробничого і невиробничого призначення, що беруть участь у процесі виробництва впродовж багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово (у міру зношення) переносять свою вартість на вироблену продукцію	Н.М. Ткаченко [49, С. 160]
Основні засоби – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним і моральним зносом	Р.Бмеманз [52, С. 160]
Основні засоби – це частина постійного продуктивного капіталу у формі засобів праці, що поступово, протягом багатьох виробничих циклів переносить свою вартість на	П.С. Харіва 50, с. 332]

Розглянувши наведені в таблиці визначення категорії «ОЗ» та порівнявши їх із згаданими вище визначеннями категорії «основні фонди» варто зазначити, що у більшості разів йдеться за суттю про одне й теж саме. На це звертають увагу й науковці, досліджуючи проблематику ідентифікації економічних категорій «ОЗ» і «основні фонди». Так, С.В. Герчанівська і І.В. Стемковська зазначають, що «більшість авторів ототожнюють поняття «ОЗ» та «основні фонди», розуміючи, що вони мають бути засобами роботи, які використовуються у виробництві напротязі тривалого часу» [14, с. 348].

Альтернативою до такого ототожнення є думки щодо доцільності сутнісного розмежування понять «ОЗ» та «основні фонди». На підтримку такої позиції варто навести тезу К.О. Утенкової, яка стверджує, що «термін «ОЗ» варто використовувати до майна і матеріальних цінностей, а термін «основні фонди» – стасовно джерел утворення майна» [56, с. 13]. Н.В. Кравчук досліджуючи питання ідентифікації категорій «ОЗ» та «основні фонди» наводить висновок, за яким «найбільш близькою до істини ... є твердження тих економістів, які різницю між основними фондами і основними засобами вбачають в тому, що основні фонди відображають вартісну суть основних засобів, внаслідок чого останні є складовою частиною засобів праці» [30, с. 166].

Тому, варто зазначити, що основною ключовою відмінністю основних засобів, що економічної категорії, є на нашу думку те, що вони багаторазово застосовуються у господарській діяльності, не змінюючи свою натурально-речову форму і поступово втрачаючи свої споживчі властивості. Основними засобами варто визнати саме таке майно, матеріальні цінності або діалектом бухгалтерського обліку – активи. Що ж стосується основних фондів, то цю економічну категорію варто визнати синонімом до основного капіталу. Відповідно «основні фонди» або «основний капітал» є фінансовими ресурсами, що спрямовуються на здійснення господарської діяльності з метою фінансування формування основних засобів, як майна підприємства.

Логічним поєднанням економічних категорій «ОЗ» і «основні фонди» (або іншими словами «основний капітал») варто визнати механізм принципу подвійного запису, на якому ґрунтується бухгалтерський облік і який має певний логічний підсумок у вигляді балансу. Тож, для організації діяльності переважної більшості підприємств потрібні ОЗ – матеріальні активи багаторазового тривалого використання, які під час використання не змінюють своєї натурально-речової форми і поступово втрачають свої споживчі властивості, а з іншого боку наявність такого майна (активів) потребує джерела фінансування, на відповідну суму якого і наявні основні фонди або основний капіталу даного підприємства.

Повертаючись до ідентифікації економічної категорії «ОЗ» варто звернути увагу на те, що достатньо часто характеризуючи ОЗ науковці застосовують більш узагальнюючий термін бухгалтерського обліку – активи, частиною яких у бухгалтерському обліку і є ОЗ.

Отож, відповідно до статті 1 Закону України від 16.07.1999 р. № 996-ХІV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» «активи – ресурси, контрольовані під-вом у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому» [46].

Важливим елементом ідентифікації основних засобів як активів є передбачена нормативними документами до організації бухгалтерського обліку класифікація активів на оборотні та необоротні, яка фактично ґрунтується на виокремленні на рівні економічної теорії основного та оборотного капіталу. Так, відповідно до п. 3 Нац. положення (стандарту) бухгалтерського обліку¹ «Загальні вимоги до фінансової звітності» «оборотні активи – гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу» [51], а «необоротні активи – всі активи, що не є оборотними» [51]. Таким чином, незважаючи на відсутність розгорнутого визначення необоротних активів у

даному нормативному документі можна стверджувати, що необоротні активи є активи які під-во контролює та використовує протягом проміжку часу більше дванадцяти місяців або кілька операційних циклів.

Важливою складовою необоротних активів більшості сучасних підприємств є ОЗ, що є матеріальними необоротними активами.

Нормативна ідентифікація економічної категорії «ОЗ» в площині організації бухгалтерського обліку і оподаткування представлена насамперед визначеннями, наведеними в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Ідентифікація поняття «основні засоби» відповідно
до нормативно-правових документів

Нормативне визначення	Джерело
Основні засоби – це матеріальні об’єкти, які утримуються для виробництва або постачання товарів чи послуг, для найму чи для адміністративних цілей і, як очікується, будуть використовуватися протягом більш ніж певного періоду.	МСБО 16 «Основні засоби» [48]
Основні засоби - матеріальні активи, які утримуються компанією для використання у виробництві чи постачанні товарів, наданні послуг, здаванні в оренду іншим особам або для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, з очікуванням терміном корисного використання (розвитку) більше одного року (або термін експлуатації, якщо він перевищує один рік).	П(с)БО 7 «Основні засоби» [58]
Основні засоби - це фізичні активи, в тому числі корисні копалини, які зберігаються в запасі для використання на ділянках надр (за винятком вартості землі, незавершених капітальних вкладень, доріг загального користування, бібліотеки та архівних фондів, які вважаються нематеріальними). Ці активи призначені платником податку для використання у господарській діяльності, вартість яких перевищує 6000 гривень та з часом зменшується внаслідок фізичного або морального зносу, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) активу становить понад рік, або довше.	Податковий кодекс України [56]

Аналізуючи визначення категорії «ОЗ», передбачені зазначеними нормативними документами, варто відзначити, що критеріями ідентифікації основних засобів це насамперед те, що основними засобами є, по-перше, виключно матеріальні активи, а по-друге активи, що використовуються більше як один операційний цикл або протягом періоду часу понад 1 рік.

На противагу нормативним критеріям Т.А. Жадан і Н.В. Лозова трактують такі основні критерії підтвердження основних засобів:

- «матеріальність (наявність матеріально-речової форми);
- призначення (утримуються з метою використання їх в процесі виробництва, постачання товарів, надання послуг або для здійснення адміністративних чи соціально-культурних функцій);
- строк корисного використання (більше року або операційного циклу, якщо він більше року);
- амортизаційність (здатність об'єкту в процесі експлуатації поступово переносити свою вартість на результат діяльності підприємства)» [20, с. 115].

Аналогічно О.В. Костюнік і А.А. Наконечна визначають, що «основними критеріями основних засобів є: матеріальність; призначення; строк корисного використання» [33, с. 180]. Визначивши зазначені критерії для економічної категорії «ОЗ» вищезгадані науковці пропонують таке авторське визначення: «ОЗ – це складова частина виробничих ресурсів, які використовуються в процесі господарської діяльності в незмінній натуральній формі тривалий період часу та розподіляють свою вартість на витрати підприємства» [33, с. 180].

На нашу ж думку, основними сутнісними характеристиками ідентифікації облікової категорії «ОЗ» варто визнати те, що це, по-перше, матеріальні активи, по-друге, активи багаторазового використання, по-третє, активи, термін використання буде і є більшим за один рік. Отже ОЗ відрізняються від інших необоротних активів, наприклад від нематеріальних активів або довгострокових фінансових інвестицій, наявністю матеріальної форми. Від виробничих запасів, товарів (робіт та послуг) або готової

продукції ОЗ принципово відрізняє їх багаторазове використання та поступова втрата споживчих властивостей. Від малоцінних, швидкозношуваних предметів, які також є матеріальними активами багаторазового використання, ОЗ відрізняються очікуваним терміном використання, який перевищує 1 рік, адже малоцінними швидкозношуваними предметами визнаються «матеріальні активи багаторазового використання, очікуваний термін експлуатації який не перевищує одного року, зокрема, господарський інвентар, спеціальний одяг та взуття» [56].

Процес ідентифікації облікової категорії «ОЗ» шляхом визначення відмінностей від інших активів схематично представлений на рисунку 1.1.

Визначення зазначених ідентифікаційних відмінностей дозволяє характеризувати економічну категорію «ОЗ» у площині бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання як матеріальні активи багаторазового використання, термін експлуатації яких перевищує один рік, а вартість перевищує вартісну межу для основних засобів, встановлену під-вом як елемент його облікової політики.

Особливої уваги заслуговує питання розмежування в обліку таких активів як «ОЗ» і «малоцінні необоротні матеріальні активи». Враховуючи, що як до першої групи, так й до другої групи належать матеріальні активи багаторазового використання із очікуваним періодом використання більше 1 року, розмежування здійснюється шляхом введення вартісної межі. Таким чином, матеріальні активи багаторазового використання із очікуваним терміном використання більше одного року та вартістю за одиницю (об'єкт) або комплект більше встановленої вартісної межі визнаються основними засобами, а аналогічні активи із меншою вартістю – малоцінними необоротними матеріальними активами.

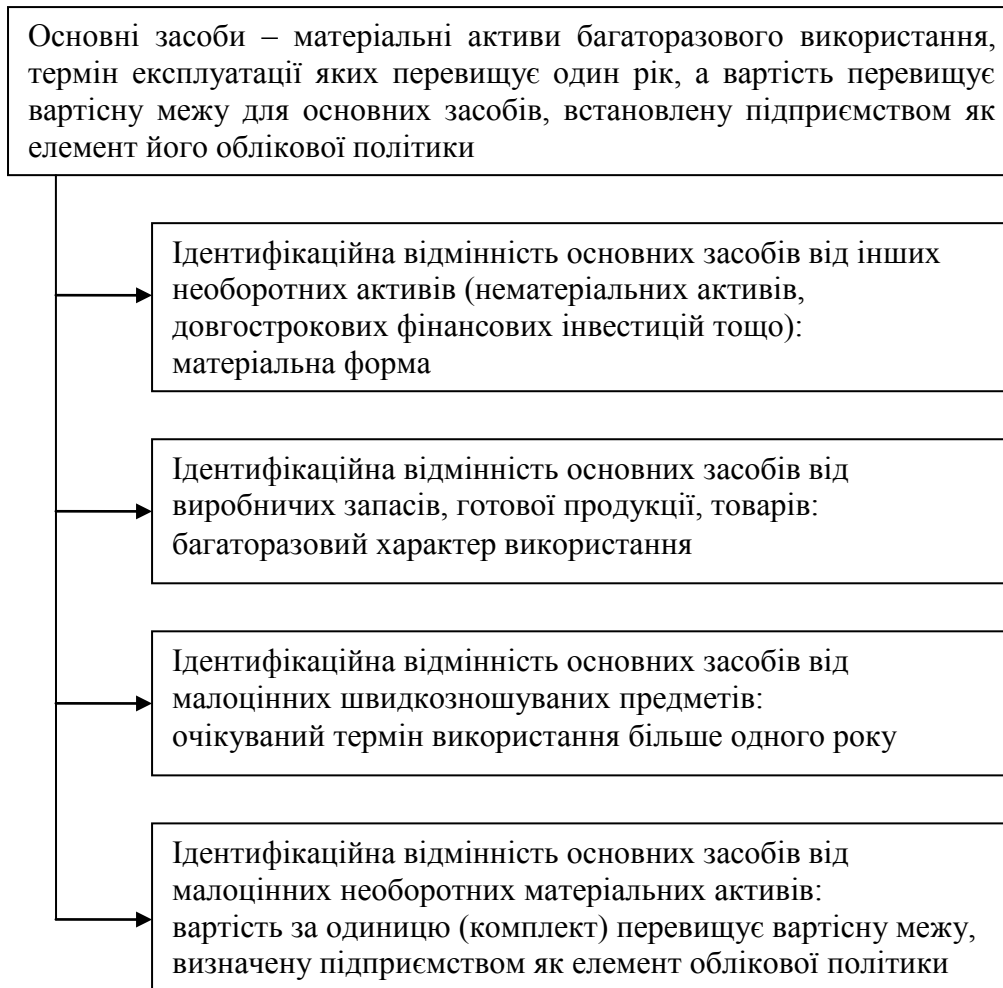

Рис. 1.1. Ідентифікація облікової категорії «ОЗ» шляхом визначення відмінностей від інших активів

Тут варто зазначити, що у різних країнах по-різному вирішується питання вартісного виокремлення основних засобів у складі необоротних активів. Цікаві з цього приводу є матеріали дослідження С.В. Герчанівської і І.В. Стемковської, які стверджують, що «у кожній країні світу існують свої вартісні критерії віднесення активів до складу основних засобів».

1.2. Нормативне та правове регулювання обліку основних засобів на підприємстві

Згідно із чинним вітчизняним законодавством, а саме п. 2 ст. 3 Закону України № 996-XIV «бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться під-вом. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку» [64].

Бухгалтерський облік є однією із ключових функцій управління, а його організація спрямована на вирішення таких завдань:

- «формування якісної інформаційної бази для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях управління;
- забезпечення збереження та раціонального використання всіх ресурсів підприємства;
- підготовка інформаційної бази для податкового обліку, який також здійснюється бухгалтерією підприємства та є необхідним для визначення сум податків та зборів до сплати і складання податкової звітності» [49, с. 6].

В практиці управління ці завдання актуалізуються у різних площинах управління, у тому числі й у площині управління основними засобами, адже для управління основними засобами необхідна різноманітна інформація для прийняття дієвих управлінських рішень, завдяки бухгалтерському обліку досягається збереження та створюються умови для раціонального використання основних засобів, необхідною є інформація щодо основних засобів і у площині оподаткування.

НПБУ № 7 «визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про ОЗ, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи (далі – ОЗ), а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності» [50].

Облік окремих операцій, пов'язаних із основними засобами, регулюється також іншими положенням (стандартами) бухгалтерського обліку, що представлено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що регулюють питання обліку основних засобів

Нормативний документ	Коротка характеристика питань, що регулюються нормативним документом
П(с)БО 7 «Основні засоби» [58]	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
П(с)БО 14 «Оренда» [59]	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів та її розкриття у фінансовій звітності.
П(с)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу та припинена діяльність» [60]	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про необоротні активи, утримувані для продажу, та групу активів, що належать до вибуття в результаті операцій продажу, а також припинену діяльність та розкриття такої інформації у фінансовій звітності.
П(с)БО 28 «Зменшення корисності активів» [61]	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про зменшення корисності активів (у тому числі основних засобів) та її розкриття у фінансовій звітності.
П(с)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» [62]	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про інвестиційну нерухомість та її розкриття у фінансовій звітності.

- відображення даних про нарахування амортизації основних засобів за звітний період та їх зносу з початку корисного використання;
- визначення витрат, пов'язаних з підтриманням основних засобів у робочому стані (технічні огляди, поточне обслуговування), їх ремонтом і поліпшенням;
- визначення фінансових результатів від реалізації та іншого вибуття основних засобів;
- інформацією для складання звітності про ОЗ і капітальні інвестиції» [45].

Розглянемо далі більш детально принципи організації обліку основних засобів.

Таблиця 1.4

Вартісні оцінки об'єктів основних засобів у відповідності
до норм П(с)БО 7 «Основні засоби» [58]

Вартісна оцінка	Характеристика вартісної оцінки за П(с)БО 7 «Основні засоби»
Первісна вартість	Історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.
Переоцінена вартість	Вартість необоротних активів після їх переоцінки.
Справедлива вартість	Сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату.
Ліквідаційна вартість	Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).
Вартість, яка амортизується	Первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.
Залишкова вартість	Різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченої амортизації (зносу).
Чиста вартість реалізації необоротного активу	Справедлива вартість необоротного активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.

У Відповідності до п. 4 НПБО 7 «ОЗ» «ОЗ – матеріальні активи, які під-во утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [48]. Даним нормативним документом також визначено, що «об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує імовірність того, що під-во отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена» [48].

Елементом або одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів. Враховуючи, що ОЗ є активами тривалого використання, їх оцінки

передбачає виокремлення різних вартісних оцінок, характеристика яких у відповідності до норм НПБО 7 «ОЗ» представлена у таблиці 1.4.

Окремо варто відзначити, що первісна вартість об'єкта основних засобів має бути збільшена «на обґрунтовану розрахунком суму зобов'язання, яке відповідно до законодавства виникає у підприємства щодо демонтажу, переміщення цього об'єкта та приведення земельної ділянки, на якій він розташований, у стан, придатний для подальшого використання (зокрема на передбачену законодавством рекультивацію порушених земель)» [13].

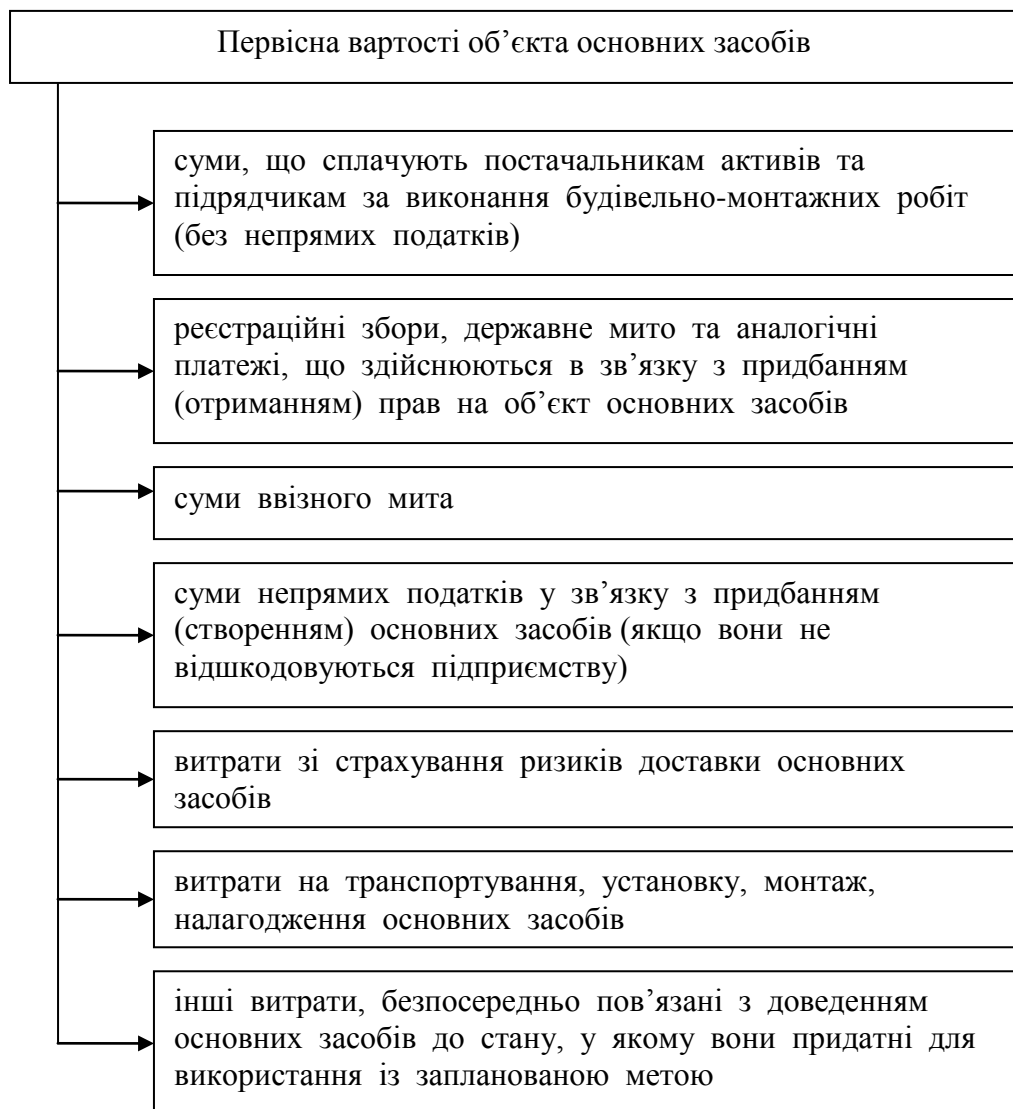

Рис. 1.2. Формування первісної вартості об'єкта основних засобів [13]

Принциповим елементом обліку основних засобів є їх амортизація, тобто «систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації)» [38].

Основні принципи нарахування амортизації основних засобів задокументовано в НПБО7 «ОЗ».

1.3. Організаційні та методичні аспекти аналізу основних засобів

Процес прийняття рішень включає всі рівні управління. Вибір конкретного рішення базується на аналізі результатів діяльності з використанням попередньо визначених показників. Процес створення альтернатив ведеться в системі управління за допомогою методів, які ідентифікують суттєву інформацію для прийняття рішень.

Економічний аналіз є однією зі основних складових управління економічними процесами на підприємстві. Його концептуальну основу складає «єдність методологічного та організаційного забезпечення для прийняття й оцінки виконання управлінських рішень» [44, с. 156].

За визначенням І.М. Чуєва «економічний аналіз, як функція управління, полягає у здійсненні діяльності, що базується на нагромадженні економічної інформації, перетворенні (інтерпретації) цієї інформації в аналітичну та наступному її перетворенні відповідно до форми та часу необхідних для прийняття рішень» [388]. С.Б. Барнгольц і Г.М. Тацій формують визначення, за яким «економічний аналіз є важливим проміжним етапом управління, метою якого є надання правильної оцінки стану об'єкта та порівняння, наскільки цей стан відрізняється від бажаного; виявлення можливостей та шляхів переведення об'єкта з фактичного стану в бажаний; підготовки матеріалів для вибору оптимального рішення» [3, с. 3]. За визначенням І.П. Житної, І.В. Тація і П.Є. Житнього «економічний аналіз – це комплексне глибоке вивчення роботи підприємств, їх підрозділів та інших господарських

формувань для об'єктивної оцінки їх результатів і виявлення можливостей подальшого підвищення ефективності господарювання» [18, с. 15].

Економічний аналіз виступає дієвим засобом виявлення внутрішніх резервів підвищення ефективності функціонування підприємства, основою розробки науково обґрунтованих планів та бюджетів, а також інструментом формування та обґрунтування управлінських рішень, які в свою чергу мають бути раціональними, оптимальними, об'єктивними та своєчасними. Така інтерпретація економічного аналізу повинна досягатись через його практичне застосування. Адже економічний аналіз повинен бути, з одного боку, комплексним – охоплювати всі сторони економічного процесу і економічно обґрунтовувати класифікацію та систематизацію факторів, які впливають на результати функціонування підприємства. З іншого боку, аналіз повинен забезпечити системний підхід, за якого кожен досліджуваний об'єкт розглядається як система, яка постійно змінюється і знаходиться під впливом факторів конкурентного середовища.

Комплексний підхід економічного аналізу, як функції управління, полягає у повноті виявлення причин, що викликають зміни показників відповідно до кінцевого результату – у повноті дослідження впливу на такі складові діяльності підприємства, як: технічна політика, рівень організації, фінансова, інвестиційна, екологічна та інші види діяльності підприємства.

Результати системності та комплексності в економічному аналізі зростає в результаті: - з поступовим переходом до більш стратегічного підходу, що забезпечує довгострокову діяльність на основі створення конкурентної стратегії. - з необхідністю збалансування довго-, середньо- та короткострокових цілей і завдань з використанням аналітичного методологічного апарату економічного аналізу. [35, с. 94].

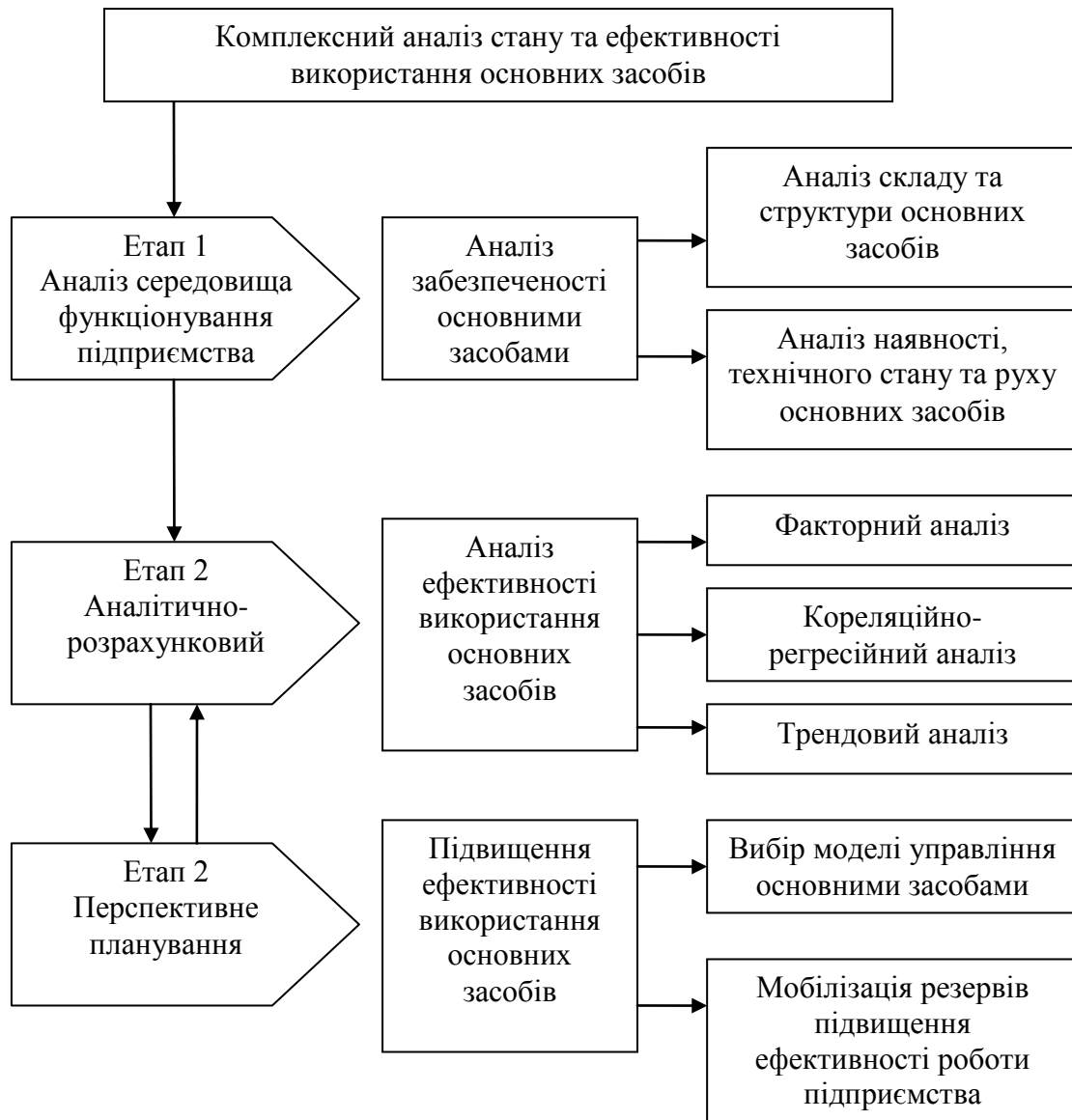

Рис. 1.3. Комплексний аналіз основних засобів

Актуалізація комплексності та системності в економічному аналізі призвела до появи терміну «комплексний економічний аналіз». Так, А.Д. Шеремет розглядає комплексний економічний аналіз як такий, що «відрізняється від економічного певними характерними ознаками: всебічністю аналізу (передбачає вивчення всіх сторін господарської діяльності підприємства); системністю, адже всі блоки комплексного економічного аналізу розглядаються як єдина система узагальнюючих і абсолютних показників, які взаємопов'язані між собою» [18, с. 5].

Це залежить від виконання наступних вимог в економічному аналізі,

який включає управлінську та фінансову складову. Розглядаються цілі та завдання підприємства в цілому, а також фінансова, творча, практична та кадрова сторони діяльності підприємства.

Організаційна схема комплексного аналізу стану та ефективності використання основних засобів представлена на рис. 1.5. (складено за джерелом [37, с. 229]).

Економічний аналіз проводиться у три різні фази: операційну, ретроспективну та стратегічну (прогноз), усі з яких базуються на часі. Географічну характеристику економічного аналізу поділяють на три категорії: внутрішню, галузеву та зовнішню.

Основні елементи аналітичного дослідження основних засобів підприємства, що мають бути виокремлені на нашу думку, представлені на рис. 1.4.

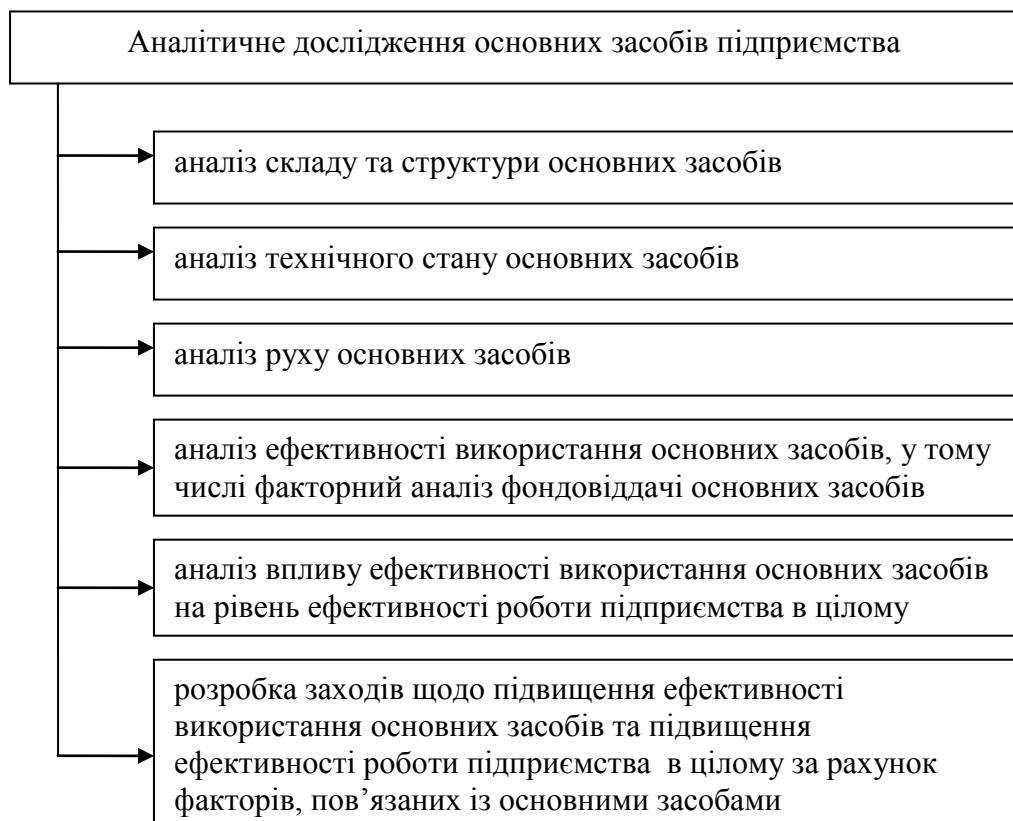

Рис. 1.4. Основні елементи аналітичного дослідження основних засобів

Методологія аналітичного дослідження стану та ефективності використання основних засобів формується сукупністю прийомів вертикального (структурного) аналізу, горизонтального (трендового) аналізу, порівняльного аналізу, коефіцієнтного аналізу, факторного аналізу, лекомпозиційного аналізу, інтегрального аналізу та інших аналітичних прийомів.

Висновки до 1 розділу

1. Проблематика ідентифікації економічної категорії "ОЗ" визначається багатьма аспектами, включаючи різні підходи до класифікації, оцінки та обліку. Висновки можуть включати необхідність стандартизації підходів для покращення порозуміння та порівняння даних, а також акцентувати важливість узгоджених методологій для забезпечення точності визначення "основних засобів" у контексті різних галузей та систем обліку. Крім того, важливо враховувати динамічний характер економіки та технологічних змін при розробці визначень "основних засобів".

2. Застосування сучасних підходів до індефікації може вимагати узгоджених міжнародних стандартів для підтримки глобальної консистентності та обміну інформацією між різними економічними системами. Крім того, розвиток цифрових технологій може впливати на саму природу "основних засобів", що вимагає постійного оновлення визначень та методологій їх визначення. Згодом, розробка чітких стандартів для оцінки вартості та амортизації "основних засобів" може виконувати ключову роль у забезпеченні об'єктивності та порівняності даних між різними суб'єктами господарювання. Крім того, ефективна комунікація між стейкхолдерами, такими як уряд, підприємства та фінансові установи, може вдосконалити розуміння та використання інформації про "ОЗ" для управління економікою та прийняття рішень.

3. Підсумовуючи дослідження щодо нормативно-правового регулювання організації обліку основних засобів підприємства можуть включати в себе важливість точності та системності у веденні обліку, яка визначається діючим законодавством та стандартами. Наявність чітких норм та вимог до вартості, амортизації та зняття з обліку сприяє фінансовій прозорості підприємства.

4. Важливо також враховувати, як нормативно-правове регулювання взаємодіє з міжнародними стандартами обліку, особливо у випадку глобальних компаній. Це може вимагати вивчення та впровадження міжнародних підходів для забезпечення відповідності вимогам як національного, так і міжнародного рівня.

5. Організаційно-методичне забезпечення аналізу основних засобів є важливим елементом ефективного управління активами підприємства. Загальні висновки можуть включати у себе важливість розробки чітких методологій аналізу, які враховують різні аспекти, такі як вартість, ефективність використання та стратегічне значення основних засобів.

6. Врахування інноваційних методів та використання сучасних технологій у проведенні аналізу може підвищити точність та швидкість прийняття рішень. Забезпечення навчання та підтримки персоналу в розумінні методик аналізу сприяє оптимальному використанню ресурсів підприємства. Крім того, важливим елементом є регулярне оновлення методів аналізу основних засобів відповідно до змін в економічному середовищі та стратегії підприємства. Адаптація аналітичних підходів до нових викликів дозволяє ефективніше визначати потреби в інвестиціях, удосконалювати управлінські рішення та забезпечувати конкурентоспроможність. Підсумовуючи, організаційно-методичне забезпечення аналізу основних засобів вимагає інтегрованого підходу, який об'єднує чіткі методології, систематичний облік та здатність адаптуватися до змін. Це створює основу для ефективного управління активами та стратегічного розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗБОРУ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Фінасово-економічна характеристика АВ ТОВ «Агроцентр- К» м. Дніпро

ВАТ «Агроцентр-К» м. Дніпро має власне майно, окрему фінансову звітність, поточні рахунки в установах банків, круглу печатку, штампи та бланки, що притаманні його діяльності, емблему та іншу відповідну інформацію. У господарстві є три виробничі бригади, які спеціалізуються на різних культурах, кожен з яких очолює бригадир; ремонтна майстерня, автомобільний гараж, будівельно-ремонтна бригада, які займаються тваринництвом.

Тому господарство спеціалізується на харчовій, м'ясо-молочній продукції. Спеціалізація є напрямком розвитку сільського господарства і має значний вплив на концентрацію певної продукції в природних і економічних зонах.

Для того, щоб більш повно описати ТОВ «Агро Центр-К», м. Дніпро, проведемо оцінку майна підприємства за схемою додатку А. Вартість майна у 2022 році становить 8 млн 538 тис. грн, що перевищує вартість майна у 2018 році, яка становить 5 млн 972 тис. грн. або на 232,62 %. Крім того, середнє значення цього показника менше на 1 млн 556 тис. грн.

Далі ми обговоримо капітал корпорації за допомогою наведеної таблиці. Витрати капіталу в 2022 році оцінюються в 8 538 000 грн, що перевищує вартість капіталу в 2018 році, яка становить 5 971 100 грн. або на 232,62 %.

Це збільшення зумовлене значним збільшенням боргу на 3934,4 тис. дол. або на 7,5 відсотка.

У питомій вазі зобов'язань переважну частину загальної суми складають довгострокові зобов'язання, які у 2012 році оцінені в 3294 грн.,

що в порівнянні з 2018 роком збільшилось на 3058,2 грн. або на 1296,95 %. У 2022 році зменшення відбулося виключно у розмірі статутного капіталу, який оцінено в \$12,1 млн. або на 43,75 відсотка. Для більш повної характеристики ТОВ «Агроцентр-К» м. Дніпро дослідимо рух і стан основних фондів господарства за функціональним призначенням за допомогою таблиці додатку А.

Витрати основних засобів на кінець 2022 року оцінені в 5836 тис. грн. Це перевищило витрати на 4492,6 тис. грн. у 2018 р. або на 3,44 %. Збільшення вартості відносять на придбання засобів виробництва. В результаті у 2022 році придбано активів фіксованою вартістю 3,8 млн. Витрата основних засобів підприємства значно нижча за типову вартість районів. або на 19,6 відсотка.

Додатково, для більш детального розуміння, ми оцінимо фінансові результати компанії за допомогою таблиці в додатку Б.

Підрахувавши необхідні цифри, можемо стверджувати, що виручка від реалізованої продукції (товарів, послуг, робіт) у 2022 році склала 9869 тис. грн., яка більше виручки від реалізованої продукції за 2018 році, яка становила 9382 тис. грн. . або на 243,02 відсотка. Крім того, дохід від продажу підприємства більший на 3194 тисячі гривень, що є середнім доходом району. Загальна сума чистого доходу від продажу підприємства зросла на 5,7 млн. доларів, або на 51%. або на 228,29 %.

Чистий прибуток компанії у 2022 році склав 895 тис. грн, що більше первісної вартості в \$400 тис., або на 299,91%. Крім того, прибуток підприємства на 80 тис. грн. перевищує середньообласний показник. Проаналізувавши прибуток компанії за останні 5 років, ми виявили, що у 2018 році компанія отримала збиток у розмірі 261 тис. грн. Цього року компанія мала надзвичайні витрати на загальну суму 150 тис. грн.

Для подальшого пояснення ми будемо використовувати стабільність фінансової системи компанії, як зазначено в Додатку В. Порівняно із середньомісцевим значенням цей коефіцієнт менший на 0,11. Відсоток

довгострокової заборгованості в загальній заборгованості компанії становить 74%, про це свідчить співвідношення загального залученого капіталу до загальної заборгованості, яке в порівнянні з 2018 роком зросло на 59,63%.

Далі ми обговоримо ліквідність, заборгованість і доходи ТОВ «Агро Центр-К», м. Дніпро, використовуючи таблицю в Додатку Д. Після проведення оцінки ліквідності можна сказати, що високоліквідні активи країни, такі як готівка в національній валюті та поточні фінансові інвестиції, у 2022 році матимуть вартість 256 тис., що порівняно з 2018 роком, який збільшився на 206 300. або на 415,09 %.

Більшість активів компанії складають низьколіквідні активи, які у 2022 році оцінюються в 3 425 тис. грн., що також зросло порівняно з 2018 роком на 2 533,1 тис. грн або на 284%. У заборгованості підприємства переважну частину займає довгострокова заборгованість, яка оцінюється в 3 294 тис. грн. Це значно порівняно з 2018 роком, коли його оцінювали у 3 058,2 тис. грн.

Для подальшого з'ясування ми оцінимо господарську діяльність ферми за допомогою наведеної таблиці в Додатку Е.

Результати розрахунків свідчать про те, що оборотність оборотних активів у 2022 році склала 2,21, що означає, що виробництво та обіг цих активів відбувалося двічі протягом цього року, що призвело до фінансового ефекту, який виявився у вигляді прибутку. Порівняно з 2008 роком цей показник зріс на 74,58 відсотка. Відсоток загального капіталу, що використовується кожні півроку, зменшився порівняно з попереднім роком до 3,1 відсотка, що свідчить про збільшення швидкості обороту капіталу. Крім того, під час аналізу було помічено, що кошти, виділені на рахунки, були використані 46 разів у 2022 році, про що свідчить співвідношення поточних рахунків-фактур до загального доходу, яке значно зменшилося порівняно з 2008 роком. Значне значення цього Показник полягає в тому, що він вказує на те, що під-во отримує оплату відповідно до розрахунків

швидко. Кредиторська заборгованість компанії має коефіцієнт оборотності 49,23 у 2022 році, що вище початкового значення 28,07, це збільшення в першу чергу викликано зростанням коефіцієнта, що свідчить про збільшення швидкості погашення боргів компанії.

Рентабельність інвестицій необоротних активів у 2022 році становить 1,23, що свідчить про ефективність використання праці.

2.2. Облік основних засобів підприємства: наявності, руху та використання

Маючи документально підтверджену інформацію про місцезнаходження та рух основних фондів, а також осіб, відповідальних за їх збереження.

Управління активами, що зберігаються, та створення умов для їх ефективного використання; визначення та відображення в обліку, в тому числі у складі витрат, амортизації основних засобів;

Стандартні форми первинних документів обліку основних засобів викладені у Наказі Міністерства статистики нашої країни від 29.12.1995. № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку». Саме цим нормативним документом передбачені такі первинні документи як «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» (типова форма ОЗ-1), «Акт списання основних засобів» (типова форма ОЗ-3), «Інвентарна картка обліку основних засобів» (типова форма ОЗ-6) або «Картка руху основних засобів» (типова форма ОЗ-8) [66]. Тут варто відзначити, що незважаючи на те, що Наказ № 352 залишається чинним, форми первинних документів, що їм передбачені, принципово застарілі і сьогодні на практиці використовуються дуже рідко, адже обов'язковими не є.

Синтетичний рахунок 10 «ОЗ» є активним та інвентарним. Такий рахунок призначений для обліку та агрегування інформації щодо наявності

та руху власних або орендованих основних засобів, а також інвестиційної власності. До синтетичного рахунку 10 «ОЗ» передбачено десять субрахунків, з яких в АВ ТОВ «Агроцентр- К» застосовуються чотири: 104 «Машини та обладнання»; 105 «Транспортні засоби»; 106 «Інструменти, прилади та інвентар»; 109 «Інші ОЗ».

Аналітичний обліку на субрахунках синтетичного рахунку 10 «ОЗ» ведеться за кожним об'єктом основних засобів.

Синтетичний рахунок № 15 "Капітальні інвестиції" призначений для обліку витрат, пов'язаних з придбанням або створенням нематеріальних активів поточного або майбутнього характеру. Відповідно до Інструкції із застосування

Плану рахунків за дебетом рахунку 15 "Капітальні інвестиції" ведеться збільшення вартості придбання або створення матеріальних і нематеріальних активів, які на даний момент не використовуються, а за кредитом - зменшення витрат на це (реалізація придбаних або створених активів тощо).

На рахунку 15 ведеться аналітичний облік кожного об'єкта, що створюється. Для обліку придбання основних засобів у АВ ТОВ «Агроцентр- К» використовується субрахунок № 152.

В практичній діяльності АВ ТОВ «Агроцентр- К» для обліку амортизації основних засобів використовується субрахунок 131 «Амортизація основних засобів». Це рахунок пасивний або контрактивний до рахунку № 10 «ОЗ». За кредитом цього рахунку відображається загальна сума амортизації та показник зносу (сума накопиченої амортизації) основних засобів, а за дебетом – списання або зменшення загальної суми амортизації (сума накопиченої амортизації).

Розглянувши основні принципи обліку основних засобів на підприємстві, зупинимося на конкретних випадках руху цих засобів у АВ ТОВ «Агроцентр- К». Першим етапом обліку об'єкта, який вважається основним засобом, є надходження його на під-во у складі основних засобів.

Теоретично існує багато варіантів надходження основних засобів на під-во – ОЗ можуть бути придбані у постачальників за плату, можуть бути самостійно виготовлені (збудовані), отримані від засновників в якості вкладу до статутного капіталу, можуть бути безоплатно отримані, окрім того до категорії «ОЗ» можуть бути переведені активи, що раніше обліковувались як товари або готова продукція. В той же час варто відзначити, що стандартним варіантом надходження основних засобів на підприємстві є їх придбання за плату у постачальників.

Так, в практиці АВ ТОВ «Агроцентр- К» наявні лише операції із придбання основних засобів, інших варіантів надходження основних засобів на під-во в останні п'ять років не було.

Розглянемо порядок документування та відображення в обліку операцій з придбання основних засобів з облікової практики АВ ТОВ «Агроцентр- К».

Основним документом, на підставі якого здійснюється придбання основних засобів у постачальника, є договір купівлі-продажу. Саме цей документ регулює умови поставки та оплати матеріальних цінностей.

Отримання об'єктів основних засобів здійснюється на підставі документів постачальника – видаткової накладної, а також технічної документації до відповідного об'єкта основних засобів. Задля отримання відповідних матеріальних цінностей бухгалтерія АВ ТОВ «Агроцентр- К» оформлює уповноваженому працівнику довіреність, яка підтверджує право комірника на отримання товарно-матеріальних цінностей від імені підприємства. Довіреність оформлюється в одному екземплярі, реєструється в журналі обліку довіреностей та передається під підпис працівнику, який при отриманні обладнання передає її представнику постачальника.

Акти приймання-передачі основних засобів або інші аналогічні за змістом первинні документи в практиці АВ ТОВ «Агроцентр- К» не застосовуються. Оприбуткування майбутнього об'єкту основних засобів до

складу активів підприємства здійснюється на підставі документів постачальника.

Таким чином на підставі первинних документів постачальника бухгалтер-матеріаліст вносить інформацію до комп'ютерної облікової системи та складає таким чином картку обліку капітальних витрат. Окрім витрат на придбання об'єкту в постачальника до картки обліку капітальних витрат долучаються інші витрати на придбання (створення) основних засобів, що відповідно до п. 8 НПБО 7 «ОЗ» включаються до первісної вартості. За окремими категоріями таких витрат наявні окремі первинні документи – вимоги на отримання матеріалів або запасних частин зі складу, акти підрядників щодо транспортування, установки та наладки основних засобів. Таким чином, всі витрати, що включаються до первісної вартості, обліковуються за дебетом рахунку 15 «Капітальні інвестиції».

Далі, коли об'єкт основних засобів готовий до експлуатації, комісія у складі директора, головного бухгалтера, головного інженера й в присутності матеріально відповідальної особи складає Акт введення в експлуатацію основного засобу. В даному акті вказується найменування об'єкту та його коротка характеристика, його первісна вартість, інвентарний номер, місце експлуатації та матеріально відповідальна особа. Саме в Акті введення в експлуатацію комісія зазначає строк корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів та його ліквідаційну вартість за доцільності її встановлення. Акт підписується членами комісії, а також матеріально відповідальною особою. На підставі акту введення в експлуатацію об'єкт переводять з категорії капітальних інвестицій до категорії основних засобів.

На підставі Акту введення в експлуатацію на даний об'єкт складається до допомогою комп'ютерної облікової програми інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів, яка містить такі дані як назва об'єкту, його коротка технічна характеристика і найменування виробника, інвентарний номер, первісна вартість, строк корисного використання, ліквідаційна вартість (за

наявності), місцезнаходження об'єкта, а також дані матеріально відповідальної особи.

Кожному об'єкту основних засобів, що прийняті в експлуатацію в АВ ТОВ «Агроцентр- К», надаються інвентарні номери. Номери організовані таким чином – перші три цифри є відповідним субрахунком, а інші чотири цифри є номером відповідного об'єкта. Інвентарні номери наносять на відповідні об'єкти основних засобів різними способами, що полегшує інвентаризацію основних засобів та сприяє забезпеченню їх збереження.

На підставі внесеної з первинних документів інформації комп'ютерна облікова програма формує відомість за синтетичним рахунком 10 «ОЗ» – у розрізі субрахунків, а також у розрізі окремих об'єктів основних засобів. Таким чином відомість є комбінованим реєстром аналітичного та синтетичного рахунку.

Приклад відображення в синтетичному обліку АВ ТОВ «Агроцентр- К» операцій із придбання та введення в експлуатацію об'єкта основних засобів – виробничого обладнання – представлений в таблиці 2.1.

Окремо слід додати, що АВ ТОВ «Агроцентр- К» є платником податку на додану вартість. Придбання основних засобів здійснюється зазвичай у постачальників, які є платниками ПДВ. Відповідно за першою з ситуацій – або за фактом поставки в рахунок майбутньої оплати, або за фактом отримання попередньої оплати – постачальник – платник ПДВ враховує податкові зобов'язання, формує та реєструє у спеціальному електронному Єдиному реєстрі податкових накладних у встановлені терміни податкову накладну. Саме з такого електронного Єдиного реєстру податкових накладних покупець АВ ТОВ «Агроцентр- К» отримує електронні податкові накладні для підтвердження права на податковий кредит, що формується під час придбання основних засобів.

Щомісяця виходячи з вартості об'єктів основних засобів, що експлуатуються, в обліковій практиці АВ ТОВ «Агроцентр- К» нараховуються амортизаційні відрахування.

Таблиця 2.1

Відображення в обліку АВ ТОВ «Агроцентр- К» придбання та введення
в експлуатацію об'єкта основних засобів

Дата	Зміст господарських операцій	Бухгалтерська проводка		Сума
		Дт	Кт	
Перерахування попередньої оплати постачальнику				
11.03.2022.	З поточного рахунку перерахована попередня оплата постачальнику	371	311	45600,00
11.03.2022.	На підставі отриманої зареєстрованої податкової накладної врахований податковий кредит за фактом перерахування попередньої оплати	641.2	644	7600,00
Отримання об'єкта від постачальника				
18.03.2022.	На суму без ПДВ оприбуткований отриманий від постачальника в рахунок перерахованої попередньої оплати об'єкт основних засобів	152	685	104125,00
18.03.2022.	Відображена сума ПДВ в частині попередньої оплати	644	685	7600,00
18.03.2022.	На підставі отриманої податкової накладної відображена сума ПДВ в частині понад попередню оплату	641.2	685	13225,00
18.03.2022.	Відображено залік заборгованостей	685	371	45600,00
Відображення додаткових витрат				
20.03.20122.	Відпущені зі складу матеріали для встановлення обладнання в цеху	152	201	745,60
21.03.2022.	Нарахована заробітна плата за розвантаження та встановлення обладнання	152	661	4500,00
21.03.2022.	Нарахований єдиний соціальний внесок на заробітну плату, нараховану за встановлення обладнання	152	651	990,00
25.03.2022.	Прийнятий до сплати акт підрядника за наладку нового обладнання: - на суму без ПДВ - на суму ПДВ за податковою накладною	152	685	740,50
		641.2	685	148,10
Введення об'єкта основних засобів в експлуатацію				
27.03.2022.	На підставі акта введення в експлуатацію об'єкт переведений до категорії основних засобів	104	152	111101,10

Для визначення сум щомісячних амортизаційних відрахувань в АВ ТОВ «Агроцентр- К» використовується прямолінійний метод нарахування амортизації, що передбачено обліковою політикою підприємства. За

принципами нарахування амортизації, передбаченими НПБО 7 «ОЗ», амортизація фактично нараховується за об'єктами основних засобів, що знаходяться в експлуатації на початок кожного місяця.

2.3. Проблемні питання обліку основних засобів та їх вдосконалення на підприємстві

Нормативні документи, передбачають розмежування «витрат, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані» та «витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта». Так, відповідно до п. 15 НПБО 7 «витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані (проведення технічного огляду, нагляду, обслуговування, ремонту тощо) та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання, включаються до складу витрат» [58]. З іншого боку, п. 14 НПБО 7 визначено, що «первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта» [58].

Таким чином виникає природне запитання, як ідентифікувати витрати на здійснення такого ремонту – як поточні витрати або як капітальні витрати.

Особливо проблемного характеру розглянута невизначеність набуває в практиці оподаткування прибутку підприємств податком на прибуток. Так, платники податку на прибуток, включивши витрати на проведення ремонту основних засобів до поточних витрат і зменшивши таким чином прибуток до оподаткування, постійно ризикують, що працівники Державної податкової служби при здійсненні перевірок визнають ці витрати навпаки витратами на поліпшення основних засобів, що мають бути капіталізовані. Наслідком буде

донарахування суми податку на прибуток та застосування до платника пені та штрафних санкцій.

З метою хоча б часткового вирішення зазначеної облікової проблеми на рівні окремого підприємства АВ ТОВ «Агроцентр- К» пропонуємо таке.

Принципове вирішення проблеми відображення в обліку та врахування при оподаткуванні прибутку підприємств витрат на ремонт основних засобів можливе лише у законодавчій площині. Так, у науковій статті Ю.Б. Скорнякової пропонується доповнити «ст. 138 Податкового Кодексу України нормою про те, що платник податку має право включати до поточних витрат витрати на відновлення та поліпшення технічних характеристик основних засобів, у тому числі витрати на ремонт, модернізацію та реконструкцію основних засобів, у розмірі не більше як 25 відсотків амортизаційних відрахувань, нарахованих за період експлуатації окремого об'єкту основних засобів, за мінусом вже врахованих таким чином витрат на попередні роботи щодо відновлення та поліпшення технічних характеристик даного об'єкту основних засобів» [70, с. 41]. В області бухгалтерського обліку автором запропоновано «зміни до НПБО 7 «ОЗ», які дозволять підприємству визначити терміновість ремонту та максимальну вартість ремонту, а також відсоток ремонту.

Обґрунтовується така кореспонденція рахунків, зазвичай, п. 33 НПБО 7 «ОЗ», за яким «об'єкт основних засобів вилучається з активів (списується з балансу) у разі його вибуття внаслідок безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом» [58], а також нормами НПБО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».

Варто відзначити, що достатньо часто на практиці така облікова трансформація носить формальний характер, адже безпосередньо перед продажем об'єкт ще використовується за призначенням, тобто, як основний засіб, і відповідно у місяці реалізації об'єкта нараховується його амортизація. Недоречною, на нашу думку, є облікова практика, коли на момент отримання попередньої оплати (адже це вже фактично початок процесу реалізації)

об'єкт ще експлуатується як основний засіб, але за фактом його передачі покупцю, коли об'єкт вже не може бути визнаний активом підприємства як таким, його все ж таки переводять до категорії необоротних активів, що утримуються для продажу. Формальність та відповідно недоречність переводу основного засобу, що реалізується, до категорії необоротних активів, що утримуються для продажу, в окремих випадках може бути підтверджена тим, що в деяких джерелах (наприклад, [31, с. 36]) взагалі спочатку визнається дохід від реалізації активу, а вже потім здійснюється відповідна зміна статусу активу, який вже і активом підприємства визнаний бути не може.

В обліковій практиці варто чітко відокремити дві можливих ситуації. Так, якщо реалізація основного засобу здійснюється в останньому місяці його експлуатації за призначенням, то в обліку варто відображати реалізацію безпосередньо основного засобу, враховуючи дохід від реалізації за кредитом субрахунку 746 «Інші доходи», а витрати, пов'язані із реалізацією, за дебетом субрахунку 976 «Списання необоротних активів». Якщо ж основний засіб виводиться з експлуатації з метою продажу у майбутньому, то в такому випадку на підставі Акту виведення з експлуатації, у якому має бути вказана майбутня мета реалізації даного активу, об'єкт має бути перекваліфікований на необоротний актив, що утримується для продажу. Починаючи з місяця, наступного з місяця такої перекваліфікації об'єкта, амортизація не нараховується. В подальшому реалізація необоротного активу, утриманого для продажу, має бути відображена в обліку із визнанням доходів та витрат операційної діяльності. З метою впорядкування кореспонденції рахунків за такими операціями доцільним є також, на нашу думку, зміна назви субрахунку 943 з «Собівартість реалізованих виробничих запасів» на «Собівартість реалізованих запасів».

У таблиці 2.2. наведена кореспонденція рахунків щодо відображення в обліку проаналізованих операцій.

Таблиця 2.2

Відображення в обліку реалізації основних засобів і необоротних активів,
утримуваних для продажу

Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
1	2	3
1. Реалізація основного засобу		
1.1. Врахований борг покупця та дохід від реалізації основного засобу за вартістю продажу	361 (377)	746
1.2. Враховані податкові зобов'язання з ПДВ (за умови, що підприємство, що здійснює продаж, є платником ПДВ)	746	641.ПДВ
1.3. Списаний знос, нарахований за період експлуатації основного засобу, що реалізується	131	10
1.4. Списана до витрат залишкова вартість основного засобу, що реалізується	976	10
2. Ідентифікація та реалізація необоротного активу, утримуваного для продажу		
2.1. Списаний знос, нарахований за період експлуатації основного засобу, що виводиться з експлуатації з метою продажу	131	10
2.2. Об'єкт основних засобів за залишковою вартістю переводиться до категорії необоротних активів, утримуваних для продажу	286	10
2.3. Врахований борг покупця та дохід від реалізації необоротного активу, утриманого для продажу, за вартістю продажу	361 (377)	712
2.4. Враховані податкові зобов'язання з ПДВ (за умови, що підприємство, що здійснює продаж, є платником ПДВ)	712	641.ПДВ
2.5. Списана до витрат вартість необоротного активу, утриманого для продажу	943	286

Впровадження в облікову практику розроблених пропозицій дозволить впорядкувати відображення в обліку операцій щодо вибуття основних засобів шляхом реалізації, насамперед за рахунок відмови від формальної практики перекваліфікації основних засобів у необоротні активи, утримувані для продажу, у випадках, коли така перекваліфікація жодним чином не відповідає економічному сенсу господарських операцій.

Висновки до 2 розділу

1. Розглянувши життєздатність компанії, можна сказати, що у 2022 році 57% поточних зобов'язань можна було б погасити за рахунок найбільш ліквідної частини оборотних активів, однак високе значення цього показника свідчить про те, що компанія неефективно використовує кошти. Відсоток покриття у 2022 році становить 8,26, цей показник забезпечує компанії значний обсяг покриття короткострокової заборгованості навіть за умови зменшення поточних активів на 50%. Значення показника в порівнянні з 2018 роком знизилося на 67,16%.

2. Відповідно до Інструкції по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку за дебетом рахунка 10 «ОЗ» відображається вартість (придбаних, створених або випущених) основних засобів бухгалтерського обліку підприємства, які обліковуються за їх первісну вартість. Додатково фіксується сума витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, розширення або модернізація), що збільшує майбутні грошові вигоди, які можна було б очікувати від використання об'єкта. Потім вартість об'єкта переоцінюється за собівартістю об'єкта, це робиться у випадках, коли об'єкт повністю вивільняється або коли вартість визначена Інструкцією із застосування Плану рахунків. Облік основних засобів на рахунку 10 «ОЗ» здійснюється таким чином за первісною вартістю.

3. Так вже згаданий вище п. 33 НПБО 7 «ОЗ» вказує на те, що «об'єкт основних засобів вилучається з активів (списується з балансу) у разі його вибуття внаслідок безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом», але наскільки коректно трактувати його як заборону відобразити в обліку безпосередньо процес реалізації основного засобу, адже саме в наслідок реалізації об'єкт втрачає відповідність критеріям визнання активом.

4. Досліджуючи процедуру переводу основних засобів до категорії необоротних активів, що утримуються для продажу, варто проаналізувати її

економічний сенс. Так, основними засобами визнаються матеріальні активи, що утримуються з метою використання; враховуючи, що йдеться про активи багаторазового тривалого використання їх вартість поступово, частинами, тобто шляхом амортизації, долучається до витрат. Якщо ж об'єкт, що раніше експлуатувався, як основний засіб, вже не використовується за призначенням, а утримується з метою продажу, нарахування амортизаційних відрахувань є некоректним. Саме тому, такий актив і має бути виведений з експлуатації та ідентифікований, як необоротний актив, утримуваний для продажу.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Аналіз основних засобів підприємства

Першим кроком аналізу основних засобів є дослідження їх складу та структури, це включає вивчення відсотка кожної складової від загальної суми, а також відсотка активних і пасивних основних засобів на підприємстві. При оцінці структури основних фондів проводиться порівняння зі структурою попереднього періоду, при цьому важливо пам'ятати, що збільшення частки невиробничих фондів, як і збільшення частки пасивних фондів, є одночасно негативні явища.

З метою аналізу стану основних засобів АВ ТОВ «Агроцентр- К» їх динаміку та структуру в динаміці станом на 01.01.2023. в порівнянні з ситуацією станом на 01.01.2022. Таким чином можна оцінити зміни, що мали місце у загальній вартості та структурі основних засобів за 2021 рік.

З метою проведення аналізу ОЗ підприємства розділені на чотири групи за функціональною ознакою – виробниче обладнання, інші прибори та інструменти, що використовуються для потреб виробництва, а також транспортні засоби та оргтехніка, меблі та інші ОЗ, що використовуються для потреб управління та збуту.

Враховуючи, що ОЗ характеризуються двома основними вартісними оцінками – первісною та залишковою вартістю, проведемо аналіз структури й за первісною, й за залишковою вартістю.

Дані щодо динаміки та структури основних засобів АВ ТОВ «Агроцентр- К» за первісною вартістю станом на 01.01.2022 р. та 01.01.2023р. представлені в таблиці 3.1.

Загалом за 2021 рік первісна вартість основних засобів підприємства зросла на 3375,1 тис. або на 22,84%. Незважаючи на те, що вартість усіх окремих груп основних фондів зросла, темпи зростання пасивної складової

цих активів значно перевищують темпи зростання активної складової.

Таблиця 3.1

Динаміка та структура основних засобів АВ ТОВ «Агроцентр- К»
за первісною вартістю

Показник	Станом на 01.01.2022.		Станом на 01.01.2023.		Відхилення		
	тис. грн	%	тис. грн.	%	абсолют-не, тис. грн.	віднос-не, %	структур-не, %
1.1. Виробниче обладнання	6097,1	41,2	6356,0	35,0	258,9	4,2	- 6,2
1.2. Інші прибори та інструменти, що використовуються у виробництві	2555,4	17,3	2716,7	15,0	161,3	6,3	- 2,3
1. Активна частина основних засобів	8652,5	58,5	9072,7	50,0	420,2	4,9	- 8,5
2.1. Транспортні засоби	3787,2	25,6	6034,4	33,2	2247,2	59,3	+ 7,6
2.2. Оргтехніка, меблі та інші ОЗ	2345,1	15,9	3052,8	16,8	707,7	30,2	+ 0,9
2. Пасивна частина основних засобів	6132,3	41,5	9087,2	50,0	2954,9	48,2	+ 8,5
Загальна вартість основних засобів	14784,8	100,0	18159,9	100,0	3375,1	22,8	0,0

Як наслідок, первісна вартість пасивної частини основних засобів у 2021 році зросла на 2,9 млн доларів або на 48,2%, тоді як за цей же період вартість активної частини основних засобів зросла лише на 420,2 тис. грн. або на 4,9 відсотка.

Логічним наслідком таких несиметричних змін є те, що структура основних засобів станом на 01.01.2019. в порівняння з станом на 01.01.2022. стала менш прогресивною.

Проведемо аналогічно аналіз структури основних засобів підприємства за залишковою вартістю. Відповідні показники представлені в таблиці 3.2. Зміни у структурі залишкової вартості основних засобів є негативними, адже доля залишкової вартості основних засобів активної частини зменшилась на 9,3 %, а доля залишкової вартості основних засобів пасивної частини відповідно збільшилась на 9,3 %.

Таблиця 3.2

Динаміка та структура основних засобів АВ ТОВ «Агроцентр- К»
за залишковою вартістю

Показник	Станом на 01.01.2022р.		Станом на 01.01.2023р.		Відхилення		
	тис. грн	%	тис. грн.	%	абсолют-не, тис. грн.	віднос-не, %	структур-не, %
1.1. Виробниче обладнання	4746,7	42,7	4578,3	34,5	- 168,4	- 3,5	- 8,2
1.2. Інші прибори та інструменти, що використовуються у виробництві	1673,0	15,0	1848,6	13,9	175,6	10,5	- 1,1
1. Активна частина основних засобів	6419,7	57,7	6426,9	48,4	7,2	0,1	- 9,3
2.1. Транспортні засоби	2821,4	25,4	4598,8	34,7	1777,4	63,0	+ 9,3
2.2. Оргтехніка, меблі та інші ОЗ	1876,1	16,9	2247,1	16,9	371,0	19,8	0,0
2. Пасивна частина основних засобів	4697,5	42,3	6845,9	51,6	2148,4	45,7	+ 9,3
Загальна вартість основних засобів	11117,2	100,0	13272,8	100,0	2155,6	19,4	0,0

Станом на 01.01.2023р. доля залишкової вартості основних засобів активної частини становить 48,4 %, а доля залишкової вартості основних засобів пасивної частини відповідно 51,6 %.

З метою оцінки забезпеченості підприємства основними засобами розрахуємо також коефіцієнт наявності основних засобів і фондоозброєність працівників підприємства. Відповідні показники та оцінка їх динаміки представлені в таблиці 3.3.

Виконані розрахунки свідчать про те, що протягом 2021 року коефіцієнт наявності основних засобів або частки вартості основних засобів у загальній вартості активів підприємництва підприємств практично не змінився. В той же час фондоозброєність праці одного працівника підприємства станом на 01.01.2023р. збільшилась в порівнянні із попереднього року на 28,1 тис. грн. або на 12,6 %.

Таблиця 3.3

Оцінка забезпеченості АВ ТОВ «Агроцентр- К» основними засобами

Показник	Станом на 01.01.2022р.	Станом на 01.01.2023р.	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
1. Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	11117,2	13272,8	2155,6	19,4
2. Загальна вартість активів підприємства, тис. грн.	24544,9	28981,4	4436,5	18,1
3. Коефіцієнт наявності основних засобів	0,453	0,458	0,005	x
4. Кількість працюючих, осіб	50	53	3	6,1
5. Фондоозброєність одного працюючого, тис. грн. на особу	222,3	250,4	28,1	12,6

Такі зміни є прогресивними і мають сприяти підвищенню продуктивності праці, але враховуючи попередні висновки щодо оновлення переважно пасивної частини основних фондів, можна також передбачити, що наявне зростання фондоозброєності скоріше за все не призведе до відповідного зростання продуктивності праці.

3.2. Аналітичне дослідження основних засобів та їх вплив на діяльність підприємства в цілому

Підвищення ефективності активів компанії, призначених для фіксованих операцій, допомагає вирішити кілька економічних питань, фундаментальною концепцією є підвищення ефективності операцій. Це пов'язано зі збільшенням обсягу виробництва, підвищенням продуктивності, скороченням витрат, економією капіталу, збільшенням прибутку та підвищенням прибутку капіталу. Для оцінки ефективності використання основних фондів використовується система агрегатних, вартісних і натуральних і порівняльних показників.

Підсумкові та вартісні показники можна використовувати в будь-якому бізнесі. Різноманітність натуральних і порівняльних показників

ґрунтується на характері господарської діяльності та відрізняється за сферою діяльності.

В умовах ринку найбільш вживаним показником ефективності підприємства є рентабельність капіталу, яка є відношенням прибутку до середньорічної вартості капіталу та основних фондів. Серед показників, що узагальнюють ефективність використання основних фондів, є передусім фондвіддача та капіталомісткість використання основних фондів, а також рентабельність цих активів.

Фондовіддача є відношенням вартості продукції (робіт, послуг) виготовленої за період, до середньої за той же період первісної вартості основних засобів (формула 3.1):

$$f = \frac{\text{Обсяг}_\text{виробництва}}{\text{Середня}_\text{первісна}_\text{вартість}_\text{ОЗ}}. \quad (3.1)$$

Фондовіддача може бути розрахована як за вартістю основних засобів підприємства у цілому, так і за вартістю основних засобів активної частини (або за вартістю виробничого обладнання). Розрахований таким чином показник є фондвіддачею основних засобів активної частини (формула 3.2):

$$f_{\text{ак.ч.}} = \frac{\text{Обсяг}_\text{виробництва}}{\text{Середня}_\text{первісна}_\text{вартість}_\text{ОЗ}_{\text{ак.ч.}}}. \quad (3.2)$$

Зв'язок між показниками фондвіддачі активної частини основних засобів і фондвіддачі основних засобів в цілому може бути використаний для виконання відповідного факторного аналізу рівня фондвіддачі.

Фондомісткість є величиною, зворотною до фондвіддачі, вона виражає відношення вартості основних засобів до обсягу продукції (формула 3.3):

$$f_m = \frac{\text{Середня_первысна_вартість_ОЗ}}{\text{Обсяг_виробництва}}. \quad (3.3)$$

Фондомісткість може бути визначена на одиницю продукції в натуральному вираженні або на гривню її вартості. Фондовіддача показує, скільки продукції отримано з кожної гривні діючого основного капіталу; показник фондомісткості відбиває величину вартості основних засобів, необхідну для виробництва даного обсягу продукції. Показники фондовіддачі застосовуються переважно для аналізу рівня використання наявних основних засобів, а показник фондомісткості – насамперед для планування потреби в основних засобах і капітальних вкладеннях в ході перспективного планування і під час розробки нових проектів.

Інші відносні показники використання основних засобів включають також екстенсивні або інтенсивні показники. Показники інтенсивного використання основних фондів — обсяг продукції (виконаної роботи) за одиницю часу з певного виду обладнання.

Серед найбільш суттєвих показників широкого використання основних засобів є коефіцієнти використання планового, штатного і сезонного обладнання, коефіцієнт дисперсії використання обладнання, індекс внутрішніх простоїв тощо.

Серед показників більшої завантаженості основних фондів найбільш значущим є коефіцієнт варіації кількості операцій, виконаних машинами протягом дня, який визначається як відношення загальної кількості машин до кількості змін на верстаті. Вищий коефіцієнт варіації має вирішальне значення для збільшення обсягу виробництва та покращення використання основних засобів. Серед показників суттєвого використання основних засобів велике значення також має показник внутрішнього простою обладнання, який доповнює змінний показник обладнання.

Використовуються й інші показники значного використання фіксованих ресурсів. Велика кількість основних фондів зумовлює зниження

собівартості продукції (за рахунок скорочення всіх постійних витрат) і зростання продуктивності праці. Проте показники великої завантаженості основних фондів більше пов'язані з характером виробничо-технологічного процесу. Наприклад, у чорній металургії для виробництва доменних печей показником великого навантаження є коефіцієнт використання корисного об'єму доменних печей; у цементній промисловості враховується середня кількість годин, витрачених на виробництво цементу; у ткацтві вважається середня кількість метрів тканини на ткацький верстат за годину.

Окрім показників екстенсивного та інтенсивного використання обладнання велике значення мають також показники використання виробничих площ та споруд. Раціональне використання виробничих площ дає можливість досягти приросту випуску продукції без капітального будівництва й тим самим скоротити розміри капіталовкладень; при цьому особливим позитивом є фактор часу, адже організувати виробництво на вивільнених виробничих площах можна набагато швидше, ніж здійснити нове будівництво.

Таким чином, при здійсненні аналізу ефективності використання основних засобів підприємства необхідно з усього різноманіття показників вибрати такі, котрі максимально б відповідали специфіці виробничого процесу підприємства. Метою же такого аналізу повинне бути виявлення резервів підвищення ефективності використання основних засобів підприємства і визначення шляхів мобілізації таких резервів.

Виконаємо аналіз ефективності використання основних засобів АВ ТОВ «Агроцентр- К» за допомогою показників фондівдачі та фондівдачі активності частини основних засобів.

Відповідні показники ефективності використання основних засобів АВ ТОВ «Агроцентр- К» у 2020-2021 роках представлені в таблиці 3.4.

Розрахований результат вказує на те, що приріст основних фондів підприємства у 2022 році більший, ніж у 2021 році, тобто з 2894 до 2940, середній приріст у гривнях склав 1,6%. Крім того, вартість активної частини

основних засобів зростає у 2022 році порівняно з 2020 роком на 0,520 грн./грн. З 4,945 грн./грн. до 5,465 грн./грн. приріст капіталу, пов'язаний з активною частиною основних засобів, становить 10,5%.

Таблиця 3.4

Показники ефективності використання основних засобів
 АВ ТОВ «Агроцентр- К» у 2021-2022 роках

Показник	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
1. Обсяг виробництва продукції за цінами реалізації без врахування ПДВ, тис. грн.	41557,8	48431,3	6873,5	16,5
2. Середньорічна вартість основних засобів підприємства, тис. грн.	14357,9	16471,4	2113,5	14,7
3. Середньорічна вартість основних засобів активної частини, тис. грн.	8404,0	8862,6	458,6	5,5
4. Питома вага активної частини основних засобів у загальній вартості основних засобів	0,585	0,538	- 0,047	x
5. Фондовіддача основних засобів підприємства в цілому, грн./грн.	2,894	2,940	+ 0,046	1,6
6. Фондовіддача основних засобів активності частини, грн./грн.	4,945	5,465	0,520	10,5

Проведені розрахунки також свідчать про те, що темпи зростання фондів активної частини основних фондів у декілька разів перевищують темпи зростання фондів підприємства в цілому.

Усе це дає змогу зробити висновок про наявність зазначеного вище негативного ефекту зносу активів, тобто зменшується питома вага активної складової активів, що знижує ефективність використання активів.

Дослідження поведінки рентабельності активів АВ ТОВ «Агроцентр-К» протягом 2022 року порівняно з 2021 роком через перелічені вище фактори задокументовано в таблиці 3.5. Як наслідок, приріст капіталу на загальні активи збільшився у 2021 році порівняно з 2017 роком на 0,046 грн. Сюди входить 0,280 грн.

Таблиця 3.5

Дослідження динаміки фондівдачі АВ ТОВ «Агроцентр- К» під впливом окремих факторів у 2022 році в порівнянні з 2021 роком

	Питома вага активної частини основних засобів	Фондовіддача активної частини основних засобів, грн./грн.	Фондо-віддача основних засобів, грн./грн.	Вплив факторів
2021 рік	0,585	4,945	2,894	
За умови частки активної частини у 2018 році і рівня фондівдачі активної частини у 2017 році	0,538	4,945	2,660	- 0,234
2022 рік	0,538	5,465	2,940	+ 0,280
Загальна динаміка за період				+ 0,046

Загальна фондівдача основних фондів зростала в міру підвищення рівня фондівдачі активної частини цих активів, але за цей же період фондівдача всієї сукупності активів знизилася на 0,234 грн./грн. як наслідок знищення основних фондів підприємства - зниження питомої ваги активної складової основних засобів.

3.3. Напрями збільшення ефективного використання основних засобів на підприємстві

Резерви росту ефективності використання основних засобів пов'язані з мобілізацією як екстенсивних факторів – збільшення часу корисного використання обладнання, так й інтенсивних факторів – підвищення продуктивності обладнання в одиницю часу.

Суттєві резерви знаходяться в збільшенні часу роботи обладнання, насамперед, шляхом мінімізації непродуктивних втрат робочого часу – мінімізації так званих змінних і внутрізмінних втрат робочого часу обладнання, причинами яких є ремонти (особливо із порушенням термінів

виконання ремонтів), несправності та процедури налагодження, а також організаційні неполадки, пов'язані із відсутність матеріалів, інструментів, енергії, працівників на робочих місцях.

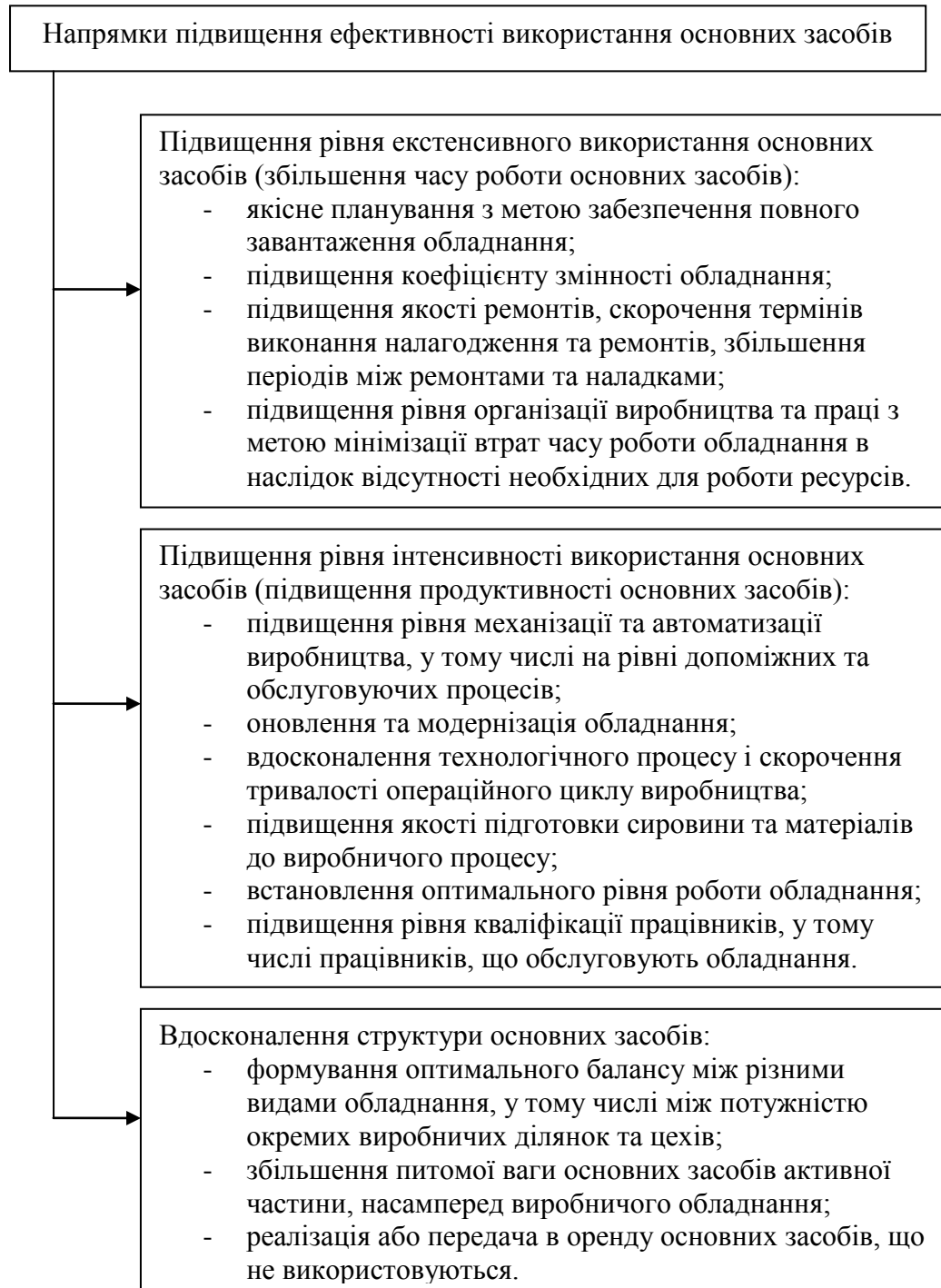

Рис. 3.1 Напрямки підвищення ефективності використання основних засобів

На рис. 3.1. представлена розроблена за підсумками дослідження економічної літератури система напрямків підвищення ефективності

використання основних засобів.

Вибір методів підвищення ефективності використання основних фондів конкретного підприємства може базуватися на детальному аналізі складу їх основних фондів, особливостей їх технологічного процесу та способу управління виробництвом, а також ступінь використання їхніх активів.

У зв'язку з цим також важливо зазначити, що заходи, спрямовані на підвищення ефективності використання основних фондів, мають різну грошову витрату та необхідний час, а при реалізації капіталомістких заходів важливо в першу чергу враховувати їх ефективність. На перший погляд, ефективний захід з поліпшення використання основних фондів може не мати необхідного терміну окупності.

Джерелом оновлення виробничого обладнання може бути також частина отриманого прибутку. Так, пропонується спрямувати 20 % чистого прибутку, отриманого за підсумками 2022 року, тобто 772,3 тис. грн. на фінансування придбання нового виробничого обладнання.

Реалізація розроблених пропозицій дозволить збільшити таким чином вартість реально залучених у процес виробництва основних засобів активної частини на 1123,1 тис. грн.

Якщо розрахувати фондвіддачу активної частини основних засобів у 2018 році без врахування вартості виробничого обладнання, що фактично не використовувалось у виробництві, то її розмір становитиме (формула 3.4):

$$f_{ак.ч.} = \frac{\text{Обсяг}_\text{виробництва}}{\text{Середня}_\text{первісна}_\text{вартість}_\text{ОЗ}_{ак.ч.}}. \quad (3.4)$$

$$f_{ак.ч.} = \frac{48431,3}{8862,6 - 645,8} = 5,894$$

Якщо розрахована в такий спосіб фондвіддача активної частини основних засобів залишиться на тому ж рівні, то лише за рахунок збільшення

вартості активної частини основних засобів завдяки описаним вище заходам на 1123,1 тис. грн. обсяг виробництва у розрахунку на рік може бути збільшений на 6619,6 тис. грн. За рівня рентабельності продукції за чистим прибутком у 2022 році – 8,0 % – збільшення обсягу виробництва на 6619,6 тис. грн. означатиме отримання додаткової суми чистого прибутку в розмірі 529,6 тис. грн., що становить 13,7 % чистого прибутку, отриманого під-вом за підсумками 2022року.

Висновки до 3 розділу

1. В цілому залишкова вартість основних засобів підприємства збільшилась за 2021 рік на 2155,6 тис. грн. або на 19,4 %. Окремо сіл відзначити, що темпи зростання залишкової вартості є істотно меншими в порівнянні з темпами зростання первісної вартості, що є природнім, адже пояснюється відображенням в обліку зносу наявних основних засобів. Окремої уваги також заслуговує те, що зростання залишкової вартості основних засобів забезпечується насамперед за рахунок оновлення пасивної частини основних засобів. В той же час залишкова вартість виробничого обладнання за 2021 рік взагалі скоротилась на 168,4 тис. грн. або на 3,5 %, що свідчить про нехтування необхідністю оновлення виробничого обладнання. Якщо така тенденція збережеться у майбутньому, то під-во може втратити обсяги виробництва та реалізації продукції.

2. Основними причинами змінного простою устаткування є несправності, планове технічне обслуговування, відновлювальні та модернізаційні роботи, а також періоди налагодження нового обладнання. Зменшення часу змінного простою може бути досягнуте оптимізацією процесів обслуговування та використанням передових технологій для прогнозування та усунення несправностей. Щоб скоротити кількість міжзмінних простоїв, перерв у роботі устаткування, важливо вдосконалити

графіки технічного обслуговування, ефективно впроваджувати запобіжні заходи та системи моніторингу для передбачення можливих несправностей. Також важливо забезпечити швидкий доступ до запасних частин та кваліфікованого персоналу для оперативного виправлення проблем.

3. Проведений аналіз стану та ефективності активів основного доходу АВ ТОВ «Агроцентр- К» дозволяє зробити висновок, що найбільшою перешкодою в управлінні активами цього підприємства є низька окупність активної частини основного доходу підприємства, в порівнянні з пасивною частиною. Так, в ході виконання аналізу було встановлено, що ОЗ за залишковою вартістю на суму 350,8 тис. грн., формально віднесені до активної частини основних засобів, практично не використовуються у виробництві. Йдеться про виробниче обладнання, яка придатне до використання, але за наявної структури виробництва у ньому немає потреби. Первісна вартість даного виробничого обладнання становить 645,8 тис. грн. Якщо це обладнання реалізувати за залишковою вартістю, то вивільнені в такий спосіб кошти можуть бути реінвестовані в придбання необхідного підприємству обладнання.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Зазвичай ОЗ вважаються невід'ємною частиною активів більшості сучасних компаній. Результати діяльності підприємства, його фінансовий стан і конкурентоспроможність в першу чергу залежать від техніко-технологічних аспектів, а також ефективності використання наявних основних засобів. Створення основних фондів високого технологічного рівня є затратним і потребує значних фінансових ресурсів. Ці ресурси спрямовані на ефективне використання основних засобів. Тому управління процесами, пов'язаними з формуванням та використанням основних фондів, має вирішальне значення для управління підприємством.

2. Результати дослідження методичних основ аналізу ефективності використання основних засобів свідчать про те, що пропозиція, яка є економічною та ефективною щодо використання додаткового показника – модифікованої фондівдачі на ОЗ або фондівдачі на додану вартість, яка розраховується як відношення доданої вартості виробленої продукції до середньорічної вартості основних фондів. Використання цього показника дозволить заперечити вплив на ефективність використання основних фондів зміни вартості сировини чи матеріалів або структури виробництва на користь більш-менш матеріаломісткої продукції. Таким чином, показники, розраховані таким чином, матимуть більший вплив на ступінь ефективного використання основних фондів, це особливо важливо в контексті оцінки еволюції ефективності використання основних фондів або в контексті порівняння ефективності використання основних засобів між різними підрозділами (або компаніями).

3. Дослідження системи обліку основних засобів на АВ ТОВ «Агроцентр- К» дає висновок про високу якість її рішень, дослідження інформації системою швидко та повно формує інформацію, необхідну для прийняття рішень щодо управління, а також забезпечує збереження фіксованого підприємства активів.

4. Щоб хоча б частково вирішити проблему, була внесена пропозиція розробити в АВ ТОВ «Агроцентр-К» як внутрішню документацію «Положення про ремонт та покращення основних засобів», де буде визначено, які саме ремонти проводяться для того, щоб утримувати заклад у початковому стані та призначені для підвищення якості об'єкта. Додатково до карток обліку витрат на утримання основних засобів вноситься довідка головного інженера підприємства про запропонований вид ремонту.

5. Принциповий підхід до питання обліку та оподаткування прибутку витрат підприємств, пов'язаних з ремонтом основних засобів, можливий лише на законодавчому рівні. Таким чином, у податковому законодавстві проблему можна подолати шляхом збільшення максимальних витрат, пов'язаних з відновленням та покращенням основних засобів, до поточної вартості їх використання з капіталізованими витратами, які перевищують ліміт. У сфері бухгалтерського обліку ми вважаємо доцільним надати право підприємствам приймати рішення щодо доцільності або необхідності запровадження ліміту витрат на поточні витрати діяльності, тоді ці витрати будуть віднесені до поточних витрат діяльності.

6. Показники ефективності використання основних фондів свідчать про позитивну динаміку рівня ефективності використання основних фондів. Отже, класична но21 роком зросла на 0,046 грн/грн. або 1,6 відсотка. Модифікований індекс фондівіддачі (фондовіддача на основі підвищення) за цей же період зріс на 0,050 грн./год. Або зростання на 3,8%, а фондівіддача зросла на 1,6%, з 21,8% до 23,4%.

7. Склад основних засобів переважно пасивний, що призводить до уповільнення темпів підвищення ефективності використання основних засобів. Тобто загальна дохідність фонду у 2022 році більша від дохідності у 2021 році на 0,046 грн/грн., з яких 0,280 грн/грн спрямовується на проект. Загальний приріст загальної фондівіддачі відбувся за рахунок збільшення активної частки загальної фондівіддачі, а зменшення загальної

фондовіддачі за цей же період – зменшенням активної частки загальної фондовіддачі. повернення основних засобів. Загальна фондовіддача основних фондів зростала в міру підвищення рівня фондовіддачі активної частини цих активів, але за цей же період фондовіддача всієї сукупності активів знизилася на 0,234 грн./грн. як наслідок руйнування структури основних фондів підприємства - зменшення питомої ваги активної складової основних фондів.

8. На основі проведеного факторного аналізу зроблено висновок, що виробництво у 2022 році порівняно з 2021 роком зросло на 6873,5 тис. грн., з них на 6091,1 тис. грн. За підвищення середньої вартості основних засобів на 4610600 грн. Проте частка зросла на 3828,2 тис. грн за збільшення рахунку фондовіддачі активної частини основних засобів. Цей результат було знижено за рахунок меншого збору активної складової сировини в їх загальній вартості у 2022 році .

9. Планується реалізація невикористаного виробничого обладнання за залишковою вартістю, розмір капіталу 350800 грн. Пряма закупівля нового виробничого обладнання. Також пропонується спрямувати 20% чистого прибутку підприємства за підсумками 2022 року (тобто 772,3 тис. грн.) на оновлення виробничого обладнання. Реалізація розроблених пропозицій дозволить збільшити таким чином вартість реально залучених у процес виробництва основних засобів активної частини на 1123,1 тис. грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агошкова Н. Н. Методичні підходи до проведення аудиту операцій з основними фондами сільськогосподарських підприємств. *Аудит і фінансовий аналіз*. № 3. 2019. С. 215-219.
2. Байдебекова С. К. Удосконалення обліку розрахунків з дебіторами та управління бухгалтерський облік. № 6. 2019. с.63-71.
3. Бланк А.И. Универсальный справочник финансового менеджера. Киев : Эльга, 2005. 750 с.
4. Бондар О. Проблеми визначення основних засобів у бухгалтерському і податковому обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 4. С. 23-27.
5. Діяльність підприємств / Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 21.09.2023).
6. Бондарчук В.В., Грицишен Д.О. Моделювання процесу управління основними засобами будівельних підприємств на основі показників економічного аналізу. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2015. № 1 (17). С. 305-320.
7. Бюлетень Міністерства доходів і зборів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.: <http://www.visnuk.com.ua>.
8. Вовк А. А. Класифікація основних фондів та оцінка авансованого капіталу в основні фонди / *Економіка залізниць* № 9. 2018. С. 34-39.
9. Воробйов С. В. Порівняльна характеристика МСФЗ 16 «ОЗ» та НСБУ 7 «Облік основних засобів». *Економіка і підприємництво* № 1(54). 2018. С. 43-49.
10. Валінуров Т. Р. Особливості оцінки дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. *Міжнародний бухгалтерський облік*. № 3 2019. С. 33-44
11. Ведення обліку благоустрою та ремонту закріпнадбання :

матеріали X Міжнар. наук.конференція [«Екологічні та соціальні орієнтири діловодства, контролю, госпаналіз : цивілізаційні виклики»], (Житомир, 13–15 жовтня 2011 р.). Житомир: 2011. – 464 с.

12. Геращенко І.О., Стрижко О.А. Управління ефективністю використання основних засобів. *Держава і регіони*. 2015. № 4 (53). С. 23-28.

13. Горнгрєн С. Т., Фостер Г., Датар С. М. Вартість Бухгалтерський облік: управлінський акцент. – 10-й Видання, Prentice Hall, Inc., 2000. – 360 с.

14. Горбачова Л.В., Іонін Є.Є. Облік основних засобів: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2018. № 1. Том 10. С. 153-157.

15. Гуменюк А. Ф. Теоретико-практичні проблеми та методика формування фонду оновлення інвестиційної нерухомості на умовах оренди / А. Ф. Гуменюк // Вісник Хмельницького нацуніверситет. Науковий журнал. – 2009. – № 6. – том. 1. – С. 137–140.

16. Грязєва Є.В. Застосування комплексного аналізу господарської діяльності в системі управління активами. *Науковий альманах* № 10-1(12). 2019. С. 113-116.

17. Дубінін С. Альтернативи модернізації // Вільна думка. – 2010. – № 2 (1609). – стор. 5.

18. Житна І.П. Тацій І.В., Житний П.Є. Економічний аналіз : навч. посіб. Луганск : Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2006. 296 с.

19. Завгородний В.П., Савченко В.Я. Бухгалтерський учет, контроль и аудит в условиях рынка. Киев : Блиц-Информ, 1996. 830 с.

20. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2014. 190 с.

21. Кадацька А.М. Економічний зміст та функції амортизації основних засобів. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 13. С. 572-575.

22. Калина А.В., Конєва А.В., Яценко В.Я. Современный экономический анализ и прогнозирование (микро и макроуровень) : учеб.

пособ. Київ : МАУП, 2006. 416 с.

23. Кравченко А. А. Реєстраційно-аналітичне забезпечення управління основними фондами с.-г.організацій : дис. канд.економічних наук : 08.00.04 / Олена Андріївна Кравченко. Тернопіль, 2011. – 214 с.

24. Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Гудзь Н.В. Фінансовий облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451 с.

25. Ковальчук Н.О., Побіжан Т.А. Аналіз стану основних засобів на підприємствах України. *Молодий вчений*. 2017. № 10 (50). С. 910-914.

26. Костюнік О.В., Наконечна А.А. Економічний зміст та класифікація основних засобів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2016. Вип. 21. Частина 1. С. 177-180.

27. Котлячков О. В. Відображення в балансі надходження основних засобів. *Все для бухгалтера*. № 2. 2019. С.22-27.

28. Кузьміна І. А. Проблеми організації обліку основних засобів у зв'язку зі змінами в законодавство. *Бухгалтер і Зако*. № 1. 2019. С.28-35.

29. Кузьміна І. А. Особливості списання основних засобів та відображення результатів у бухгалтерському обліку. *Міжнародний бухгалтерський облік* № 43(337). 2019. С. 2-14.

30. Кузьмін О., Дрималовська Х., Стельмах Х. Диверсифікація як стратегія інвестицій і інноваційний розвиток підприємств матеріалів IV Міжнародна наукова конференція [«Сучасні виклики глобальної економіки»], (Київ, 19–20 червня. 2015). – К.: Нац.Т.Г.Шевченка ун-ту “Київ”, 2015. – 292 с.

31. Леоненко Є.А. Проблемні аспекти управління оборотними коштами підприємства / Є.А.Леоненко. *Економіка і менеджмент*. № 9. 2020. С. 58-64.

32. Лефель А. О. Інструменти фінансування оборотних коштів підприємств. *Фінанси та кредит*. № 7 .2019. с.42-51.

33. Любушин Н. П. Комплексний економічний аналіз господарської діяльності К. ЮНІТІ-ДАНА, 2018. с.448.

34. Лопарева А. М. Фінанси та статистика. 2017.с. 240.
35. Лазаришина І.Д. Економічний аналіз в Україні : історія, методологія, практика : монографія. Рівне : Нац. ун-т вод. госп., 2005. 369 с.
36. Макущенко С.Л., Саєнко О.Р. Особливості обліку основних засобів. *Актуальні питання обліку та аналізу: теорія та практика : збірник статей молодих вчених* / [за ред. А.В. Череп]. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. С. 58-63.
37. Макеєва О. В. Життєвий цикл основних фондів – питання обліку і контролю / О. В. Макеєва // Журнал соціально-економічних досліджень. – 2002. –№ 12. – С. 229–232.
38. Макущенко С.Л., Скорнякова Ю.Б. Вдосконалення системи показників оцінки ефективності використання основних засобів. Збірник матеріалів XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» / [за ред. А.В. Череп]. Запоріжжя : Видавництво ЗНУ, 2019. С. 150-152.
39. Макущенко С.Л., Скорнякова Ю.Б. ОЗ підприємства: питання облікової ідентифікації та відображення в обліку. *Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитком підприємства: збірник статей молодих вчених*. Випуск 4 / [за ред. А.В. Череп]. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. С. 71-82.
40. Мухіна І. А. Економіка організації (підприємства). НОУ ВПО МПСІ. 2018 с. 320.
41. Marks К. Capital. Kyiv: Publishing House of Political Literature of Ukraine, 1964. Т. 1. 476 р.
42. Marks К. Capital. Kyiv: Publishing House of Political Literature of Ukraine, 1964. Т. 2. 648
43. Mill J.S. Fundamentals of political economy and some aspects of their application to social philosophy. In 3 volumes. М.: Progress, // https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/history_econom_science2/08.php
44. Михайлов А.М. ОЗ: визначення та класифікація. *Вісник*

- Сумського державного аграрного університету. 2001. Вип. 1(10). С. 156-159.
45. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «ОЗ». Дата оновлення: 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення 18.10.2019).
46. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія /С. В. Мочерний – К: Видавничий центр“Академія”, 2001. – 848 с.
47. Пирог О. В. Експлуатація та модернізація основних засобів машинобудівних підприємствах/ О. В. Пирог, К. П. Стельмаха // *Економіка, підприємництво, менеджмент*. Том. 3, № 1, 2016. С. 41-49.
48. Smit A. Economics. Premium Collection. The Wealth of Nations, Capital, The General Theory of Employment, Interest, and Money and others. Illustrated / Адам Сміт, Давид Рікардо, Карл Маркс, Джон Мейнард Кейнс, Альфред Маршалл // <https://www.yakaboo.ua/ua/economics-premium-collection-the-wealth-of-nations-capital-the-general-theory-of-employment-interest-and-money-and-others-illustrated.html>.
49. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік на підприємствах України з різними формами власності : навч.-метод. посіб. Київ : А.С.К., 2003. 782 с.
50. Харіва П. С. Економіка підприємства: навч. Р. С. Харіва. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. – с.500 .
51. Barker R. Short Introduction to Accounting. Cambridge University Press, 2012. 171 p.
52. Bmeimans R. The capacity aspect of inventories and fixed assets. Lecture notes in economics and mathematical systems. 2012. v. 267. 165 p.
53. Datar S. M., Foster G., Horngren C.T. Cost accounting: a Managerial emphasis New Jersey: Prentice Hall, Inc. Upper Saddle River, 2000. 1008 p.
54. Ferquson C. Seow P.-S. Accounting information systems research over the past decade: Past and future trend. *Accounting & Finance*. 2011. № 51. pp. 235-251.
55. Kieso Donald E., Kimmel Paul D., Weygandt Jerry J. Accounting – Tools for business decision making. Wiley, 2011. 1458 p.

56. Casarotto Filho N. and Pires L. H., Networks of small and medium enterprises and local development: strategies for achieving global competitiveness based on the Italian experience. (São Paulo, SP: Atlas, 2001).

ДОДАТКИ

Додаток А

Оцінка майна АВ ТОВ «Агроцентр- К» м. Дніпро за 2018-2022 рр., тис. грн.

Види активів (майна)	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношенн я у % 2022 р. до 2018р.
Майно - усього	256,69	265,90	312,80	479,50	853,80	332,62
Необоротні активи	79,98	84,40	74,90	108,50	480,50	600,78
ОЗ	75,08	80,70	72,20	101,60	473,20	630,26
Довгострокові біологічні активи	4,90	3,70	2,70	6,90	7,30	148,98
Оборотні активи	176,71	181,50	237,90	371,00	373,30	211,25
Оборотні виробничі фонди	81,93	107,10	166,80	249,10	282,30	344,56
Виробничі запаси	7,75	4,30	7,50	5,50	10,40	134,19
Фонди обігу	94,78	74,40	71,10	121,90	91,00	96,01
Готова продукція і товари	7,26	15,90	6,70	18,50	60,20	829,20
Поточна дебіторська заборгованість	82,55	56,30	64,10	30,20	5,20	6,30
Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	4,97	2,20	3,0	73,20	25,60	515,09

Додаток Б
Оцінка капіталу АВ ТОВ «Агроцентр- К» м. Дніпро за 2018-2022 рр., тис.
грн.

Види пасивів (капіталу)	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношенн я у % 2022 р. до 2018р.
Капітал- усього	256,69	265,90	312,80	479,50	853,80	332,62
Власний капітал	205,93	179,80	231,90	320,10	409,60	198,90
Статутний капітал	1,91	1,90	0,70	0,70	0,70	36,65
Зобов'язання	50,76	86,10	80,90	159,40	444,20	875,10
Забезпечення наступ них витрат і платежів	13,77	13,10	35,30	80,30	69,60	505,45
Довгострокові зобов'язання	23,58	18,10	12,70	33,40	329,40	1396,95
Поточні зо бов'язання	13,41	54,90	32,90	45,70	45,20	337,06
Кредиторська заборгованість	10,30	13,70	11,20	17,10	14,20	137,86

Додаток В
Оцінка руху та функціонального стану основних засобів АВ ТОВ
«Агроцентр- К» м. Дніпро

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення, +/-) 2022 р. до 2018 р.
Вартість основних засобів на початок року	84,82	134,34	151,2,	154,20	196,80	32,02
Надійшло за рік	49,78	31,90	3,00	42,60	38,680	77,02
Вибуло за рік	0,26	150,0	0,0	0,0	0,0	0,00
Вартість основних засобів на кінець року	134,34	151,20	154,20	196,8,0	58,30	34,42
Нараховано амортизації за рік	6,07	11,24	11,50	13,20	15,20	250,41
Знос основних засобів: а) на початок року	53,19	59,26	70,50	82,00	9,520	17,98
б) на кінець року	59,26	70,50	82,00	95,20	11,040	18,30
Річний приріст (+) або зменшення (-), тис. грн	49,520	16,860	3,000	42,600	38,6800	81,10
Темп зростання (зниження), %	158,38	112,55	101,98	127,63	296,54	138,16
Темп приросту (зменшення), %	58,38	12,55	1,98	27,63	196,54	138,16
Коефіцієнт оновлення, %	37,06	21,10	1,95	21,65	66,28	290,22
Коефіцієнт вибуття, %	0,3	11,17	0,00	0,00	0,00	-0,31
Період оновлення (можливого повного вибуття), років	2,72	10,07	51,40	4,62	1,51	-1,21
Коефіцієнт заміни (простого відтворення), %	0,52	47,02	0,00	0,00	0,00	-0,52
Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	99,48	52,85	100,00	100,00	100,00	0,52
Період обороту, років	18,05	12,70	13,28	13,30	25,67	142,20
Коефіцієнт зносу, %:а) на початок року	62,71	44,11	46,63	53,18	48,37	77,14
б) на кінець року	69,87	52,48	54,23	61,74	56,10	80,29
Коефіцієнт придатності, %:а) на початок року	37,29	55,89	53,37	46,82	51,63	138,44
б) на кінець року	30,13	47,52	45,77	38,26	43,90	145,69

ДодатокД

Фінансові результати діяльності АВ ТОВ «Агроцентр- К» м. Дніпро, тис. грн.

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношен ня у % 2022 р. до 2018р.
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	287,710	333,200	363,500	705,000	986,900	343,02
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	252,030	299,900	325,900	588,600	827,400	328,29
У % до доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	8,760	9,001	8,966	8,349	8,384	-3,76
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	155,410	234,400	196,000	344,200	529,500	340,71
б) адміністративні витрати;	29,990	40,900	27,900	53,000	62,800	209,40
в) витрати на збут;	11,930	3,000	16,600	39,700	47,600	398,99
г) інші операційні витрати.	25,610	23,300	22,700	49,100	68,100	265,91
Валовий прибуток (збиток)	96,620	65,500	129,900	244,400	297,900	308,32
У % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3,834	2,184	3,986	4,152	3,600	-2,33
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	29,090	-1,700	62,700	102,600	119,400	410,45
Фінансові та інвестиційні витрати	6,710	9,400	8,800	14,400	29,900	445,60
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	22,380	-11,100	53,900	88,200	89,500	399,91
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності	22,380	-11,100	53,900	88,200	89,500	399,91
У % до прибутку від звичайної діяльності до оподаткування	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00
Надзвичайні витрати і податки з надзвичайного прибутку	0,00	15,000	0,600	0,00	0,00	-
Чистий прибуток (збиток)	22,3,80	-26,100	53,300	88,200	89,500	399,91
У % до прибутку (збитку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	7,78	-7,83	14,66	12,51	9,07	1,29
У % до валового прибутку (збитку)	23,16	-39,85	41,03	36,09	30,04	6,88

Оцінка фінансової стійкості АВ ТОВ «Агроцентр- К» м. Дніпро

Показник	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,80	0,68	0,74	0,67	0,48	59,80
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,20	0,32	0,26	0,33	0,52	263,09
Коефіцієнт фінансування	>1	4,06	2,09	2,87	2,01	0,92	22,73
Коефіцієнт фінансового ризику	<1	0,25	0,48	0,35	0,50	1,08	439,96
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	0,10	0,09	0,05	0,09	0,45	433,85
Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	0,46	0,21	0,16	0,21	0,74	159,63
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	1495,30	1135,00	1697,00	2450,00	2585,00	172,88
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	0,85	0,63	0,71	0,66	0,69	81,83
Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	1,68	0,92	0,98	0,92	0,75	45,02
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	0,03	0,02	0,00	0,30	0,10	297,96
Коефіцієнт реальної вартості майна	Збільшення	0,63	0,73	0,90	1,12	1,58	251,29
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0,29	0,30	0,23	0,21	0,55	189,48
Коефіцієнт накопичення амортизації	Збільшення	0,44	0,47	0,53	0,48	0,19	42,88
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	2,21	2,15	3,18	3,42	0,78	35,16

Додаток Ж

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів
АВ ТОВ «Агроцентр- К» м. Дніпро, тис. грн.

Показник	Нормативне значення	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення, +; -) 2022 р. до 2018р.
Оцінка ліквідності							
Високоліквідні активи (А1)	≥П1	4,970	2,200	3,00	73,200	25,600	515,09
Середньоліквідні активи (А2)	≥П2	82,550	56,300	64,100	30,200	52,00	6,30
Низьколіквідні активи (А3)	≥П3	89,190	123,00	173,50	267,60	342,50	384,01
Короткострокові зобов'язання (П2)	≤А2	3,110	41,200	21,700	28,600	31,000	996,78
Довгострокові зобов'язання (П3)	≤А3	23,580	18,100	12,700	33,400	329,40	1396,95
Оцінка платоспроможності							
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	0,37	0,04	0,01	1,60	0,57	152,82
Проміжний коефіцієнт покриття	≥0,7	6,53	1,07	1,96	2,26	0,68	10,44
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	1,318	3,31	7,23	8,12	8,26	62,67
Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	6,94	3,64	6,86	6,06	2,28	32,84
Оцінка оборотності оборотних активів							
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	239,76	277,70	302,90	587,5,0	822,40	343,01
Середньорічна вартість оборотних активів	-	189,41	179,10	209,70	304,45	372,15	196,47
Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	1,27	1,55	1,44	1,93	2,21	174,58
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	0,79	0,64	0,69	0,52	0,45	57,28
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Зменшення	284	232	249	187	163	57

Оцінка ділової активності АВ ТОВ «Агроцентр- К» м. Дніпро

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021р.	2012 р.	Відношен ня у % 2022 р. до 2018р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	239,760	277,700	302,900	587,500	822,400	343,01
Операційні витрати	191,060	259,100	266,300	359,100	770,400	403,22
Середньорічна вартість капіталу	253,550	261,295	289,350	396,150	666,650	262,93
Середньорічна вартість необоротних активів	64,135	82,190	79,650	91,700	294,500	459,19
Середньорічна вартість оборотних активів	189,415	179,105	209,700	304,450	372,150	196,47
Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів	81,830	94,515	136,950	207,950	265,700	324,70
Середньорічна вартість готової продукції і товарів	3,630	11,580	11,300	12,600	39,350	1084,02
Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	87,235	69,425	60,200	47,150	17,700	20,29
Середньорічна вартість власного капіталу	191,765	192,65	205,850	276,000	364,850	190,26
Середньорічна величина кредиторської заборгованості	13,450	12,000	12,450	14,150	15,650	116,36
Загальний коефіцієнт обертання капіталу	0,95	1,06	1,05	1,48	1,23	130,46
Фондовіддача необоротних активів, грн	3,74	3,38	3,80	6,41	2,79	74,70
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,27	1,55	1,44	1,93	2,21	174,58
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	284	232	249	187	163	57
Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів	2,93	2,94	2,21	2,83	3,10	105,64
Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	123	123	163	127	116	95
Коефіцієнт обертання готової продукції і товарів	66,05	23,98	26,81	46,63	20,90	31,64
Тривалість одного обороту готової продукції і товарів, днів	5	15	13	8	17	316
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	2,75	4,00	5,03	12,46	46,46	1690,53
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	131	90	72	29	8	6
Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,25	1,44	1,47	2,13	2,25	180,29
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	288	250	245	169	160	55
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	1,421	2,159	2,139	2,538	4,923	346,54
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	25	17	17	14	7	29

Додаток М
Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану АВ ТОВ «Агроцентр- К» м. Дніпро

Показники	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику
	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
Показники ліквідності											
Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	1,3,18	10	3,31	10	7,23	10	8,12	10	8,26	10	8
Коефіцієнт швидкої ліквідності	6,53	10	1,07	10	1,96	10	2,26	10	0,68	8	8
Показники ділової активності											
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів (тривалість одного обороту дебіторської заборгованості)	13,0,98	6	9,0,00	8	7,155	9	28,89	10	7,75	10	8
Період оборотності запасів, днів	17,363	4	14,741	5	20,041	3	22,110	2	14,255	5	8
Період оборотності активів, днів	38,071	8	33,873	9	34,390	9	24,275	10	29,182	10	8
Показники фінансової незалежності											
Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	1,97	10	3,238	9	2,586	9	3,324	9	5,203	8	8
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	8,462	10	6,253	10	7,133	10	6,604	10	6,925	10	8
Показники рентабельності											
Рентабельність продажу, %	7,78	9	7,83	9	1,499	10	1,251	10	9,07	9	9
Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	2,21	7	2,50	7	4,71	9	5,57	10	3,36	8	9
Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	2,92	6	3,38	6	6,62	8	7,99	8	6,13	8	9
Інші показники											
Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	4,411	8	4,663	8	5,318	7	4,837	8	1,892	10	7
Інтегрований показник фінансового стану	8,18		8,42		8,72		8,96		8,83		-
Рейтинг фінансового стану	А		А		А		А		А		-